

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogami s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prebrana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h. ali gl. 6 60
pol leta	6 60 3 30
četrť leta	3 40 1 70

Posamične številke stanejo 10 vin.
Od 23. julija 1903. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11. uri dopoldne.

Naročnino sprejema upravištvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Oglasni in poslanice se računajo po petih vrstah: če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje širke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek.« Dr. K. Lavrid.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravištvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnina in oglasje je plačati loco Gorice. Dopolnje se pošiljuje le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljuje le upravištvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vsa leto 3 K 20 h ali gl. 1 60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solški ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Cassina.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

Narodna ali deželna avtonomija?

Sedaj ko stojimo bržčas pred velikimi dogodki, ko se pojavlja z veliko silo potreba premembe ustave, je stopilo v ospredje zopet za nas toli važno vprašanje, ali naj se ogrevamo za narcdno ali deželno avtonomijo v slučaju, da pride do preustrojitve avstro-ogerske države. Golovo je prav, da nas najdejo važni in odločilni momenti pripravljene; zato je pa naša dolžnost, da si poprej sami uredimo in odločimo, kaj uočemo in kako hočemo, da moremo ob času nastopiti s povsem jasnimi načrti.

Povod zopetnemu razpravljanju o vprašanju avtonomije v naši javnosti je dal neki neimenovani državni poslanec v „Südsteierische Presse“, ki stoji na tem stališču, da se moramo ogrevati skupno s Čehi, Hrvati in Poljaki za — deželno avtonomijo, trdi, da je narodna avtonomija fantom, ki je nedosegljiv. Varstvo narodnih manjšin po deželah, to je ono sredstvo, koje bi nas moglo sprijazniti z deželno avtonomijo. Tako pravi oni državni poslanec.

O narodni ali deželni avtonomiji se je v slovenski javnosti razpravljalo že obilo, tudi v „Soči“ so bili priobčeni svoj čas širši članki o tem predmetu. Katero stališče nam je zavzeti sedaj, o tem razsoditi so poklicani naši politiki, ki naj bi se v tako svrhu sesli ter pretresli to vprašanje od vseh strani, da bi se moglo reči potem določeno, kako stališče pravzaprav zavzemajo Slovenci v tem vprašanju v teh kritičnih časih. K temu pa naj pripomorejo tudi glasovi po časnikih.

Gotovo je, da nam je vsem ideal narodna avtonomija, združena Slovenija! V tako združeni Sloveniji bi se mogli prosto razvijati ter uravnati svoje potrebe po svojih željah, v taki Sloveniji bi bila nam osigurana bodočnost, in brez dvoma bi se Slovenci na ta način lepo razvili. To je naš ideal, in o tem se da pisati lepe navdušene članke. Drugo vprašanje pa je, kako bi se vsvarila taka naša Slovenija, do kje bi segale njene meje in kaj vse bi objemala. Kako bi se določevalo po takih krajih, kakor n. pr. na

Koroškem, ko stoji ponekje tu slovenska tam nemška vas, pa zopet slovenska pa zopet nemška, ali kako bi bilo s posazmenimi jezikovnimi otoki ali s kraji z mešanim prebivalstvom. Brez dvoma bi se Nemci in Lahi v takih slučajih potegovali za svoje „postojanke“, kakor obratno mi za svoje, in nastati bi utegnili taki konflikti, ki bi ne privedli do nikakega sporazumljenja s sosedi. Nič žrtvo vati! na tem stališču bi stali mi, kakor tudi naši sosodje. Kako bi se dalo končno dognati take sporne reči? Na to je težko odgovoriti. Ako bi se ne bili zajedli med nas tujci ter si celo pridobili „svojo posest“ med nami, ako bi ne bili razkropljeni po deželah ter bi bili mi celota brez vsake primesi drugih narodnostij, o potem bi šlo lahko z narodno avtonomijo. Tako pa bi nastajale res težkoče, ki bi bile v slučajih naravnost nepremostljive. Ne verjamemo, da bi se našel zadovoljiv modus, po katerem bi se odločilo za obe strani prav, bržčas bi našli le tak modus, da bi morali žrtvovati mi.

Ako bi prišlo do avtonomije, bi odločevali drugi, ne mi, kako naj se prevede ista, ali po narodih ali po deželah, in v tem slučaju bi bili s stališčem narodne avtonomije z Rusini osamljeni, ker proti sebi bi imeli Čeha, Poljake in Hrvate. To bi bil kritičen moment, in ako bi nas dobil nepriljavljene, bi nas opeharili s kako tako deželno avtonomijo, da bi bilo nam gorje. Zato je prav, da se prerešeta v nas Slovencih vprašanje o avtonomiji z obeh strani, toli glede narodne kolikor deželne. Pripravljani moramo biti za vse slučaje.

Oni državni poslanec v „Südsteier. Presse“ pravi: Varstvo narodnih manjšin po deželah, to je ono sredstvo, koje bi nas moglo sprijazniti z deželno avtonomijo, in sicer zakonito zajamčeno varstvo. Lepo! Ali kdo pa dá še kaj dandanasnji na taka zajamčenja od strani avstrijskih zakonov? Saj imamo v zakonih zajamčene pravice in zajamčeno enakopravnost, ali le za to, da nas slepijo z enakopravnostjo ob svečanih trenotkih, v praksi pa nas vladajo v imenu krivice in zapostavljanja za Nemce in Laha! Ako se je Avstro-Ogerska po svojem pre-

porodu res držala konstitucionalnih določeb ter izvajala v zakonih zajamčeno enakopravnost, tedaj bi bili vsi narodi mirni ter bi tekmovali v napredku in povzdigi ljubljene domovine, ki da vsakemu, kar mu pričiče, in ako bi se bilo doslej vladalo enakopravno, bi danes ne bilo treba razpravljati ne o deželni ne o narodni avtonomiji! Tako pa kličemo v enomer po enakopravnosti, katera naj nam da prosto vse ono polje za uspešno naše delovanje, katero imajo Lahi in Nemci, v teh klicih je obsežen tudi klic po naši samostojnosti, kajti ako smo enakopravni, smo tudi samostojni, dasi seveda nismo združeni, kakor bi bili v zjedinjeni Sloveniji. Naši klici po enakopravnosti obsegajo stremljenje po našem združenju, obsegajo pa tudi prizadevanje po sloznen skupnem delovanju v korist dežel z drugimi narodi. Ako smo enakopravni, so nam na razpolago vsi oni pripomočki in sredstva, katerih se poslužujejo sedaj krivično le drugi narodi v svrhu svobodnega razvitka in napredka, in ako imamo enakopravnost, je storjen s tem velik korak za naše združenje, pa tudi za tekmovanje in skupno delovanje z drugimi narodi. Ako smo enakopravni, potem živimo lahko mirno tudi v deželah, kjer prebivamo z drugorodci. V znamenju enakopravnosti bi se prerodile dežele, in mi bi ne imeli vzrokov, strežiti po ločitvi od drugorodcev ter pri tem morda žrtvovati na vseh koncih in krajih slovensko kri!

Vprašanje: ali narodna ali deželna avtonomija, je aktualno, zato pa se je treba zediniti, in sicer se bo treba zediniti pač tako, da ne bomo stali tu osamljeni, marveč da nastopimo Slovani skupno z jasnim programom, s točno in izrazito izdelanim načrtom. V to pa je treba še temeljitega pretresanja omenjenega vprašanja od vseh mogočih strani.

DOPISI.

Iz Silvnega. — V soboto dne 19. t. m. se je vršila volitev novega županstva v navzočnosti preblagorodnega gospoda c. kr. okr. glavarja iz Sezane, kateremu se v imenu

celega starešinstva za prijazno prisostovanje izreka najtoplejša zahvala.

Županom je bil enoglasno izvoljen gospod Ivan Krajl št. 7. (bivši župan je bil tudi Ivan Krajl ali št. 8.)

Po izvolitvi in zaprisegi g. župana in gg. podžupanov se je gospod c. kr. okr. glavar odpeljal.

Ko je izročil bivši župan sedanjemu neobhodno potrebno za daljno uradovanje, smo odšli na skupen obed, med obedom so bili razni govori in napitnice, svirala je tudi veteranska godba iz Mavhinj-Slivno, in sicer se pozno v noč.

Po obedu je pristopila v društvo večina domačincev.

Videči že slogo med ljudstvom in starešinstvom, katera je vladala in se pokazala o izvolitvi starešinstva in županstva, smemo upati, da brez dvombe ne občina v novi dobi povzdigne na boljo stopinjo blagostanja in napredka. Živio!

Sv. Križ na Vipavskem. — Slabi časi se nam obetajo. Spomlad je bila mokra in slano smo imeli, da nam je uničila mnogo pridelka na trti in drevju. Krompir nam je segnil, edini se precej dobi pridelek je seno.

Ljudstvo se vprašuje, kaj sedaj, kje vzeti denar za davke, obleko in druge potrebe. Ubogi kmet, ali tudi ubogi delavec, posebno poljski, tem se ob takih slabih letih navadno hudo godi, kajti kateri posestnik bi imel ob tako ničevem pridelku veselje, da bi se napravil nov vinograde!

Pred časom, ob graditvi železnice, se je govorilo in tudi ogledali so si kraj in zemljo, da bi bila dobra za opekarno, ter so res potrdili, da bi bila zemlja dobra od Ceste do Ajdovščine, kjer se nahaja res izvrsten material, za tako podjetje. Manjka samo moža, ki bi imel veselje, znanje in denar. Delavce bi se tukaj dobilo po ceni, vozniške tudi po ceni, železnica je zraven. Tako bi si marsikdo zaslužil kak krajcar, podjetnik bi tudi lahko izhajal.

Možje svetokrižki, kaj ko bi mi razmisljali ter ustanovili društveno opekarno? Vspeh je gotov, ako se le stvar prav prične. Toliko za danes.

Trije mušketirji.

Navisal Alexandre Dumas.

(Dalje.)

»To hoče reči, da so Gaskonci napravili kraljem mene samega; ali ni tako, Tréville, ker sem sin svojega očeta? Prav torej, ne pravim, da ne. La Chesnaye, pojdite pogledat, če iz vseh mojih žepov spravite skupaj štirideset pistol, in če se vam posreči, mi jih prinesite. In zdaj, mladi mož, položite roko na srce ter povejte, kako se je vse to vršilo?«

D'Artagnan prične popisovati včerajšnji dogodek z vsemi podrobnostimi: kako vsled veselja, da bode videl Njegovo Veličanstvo, ni mogel spat ter je že tri ure pred časom, določenim za avdijenco, prišel k svojim prijateljem; kako so nato skupaj odšli na igrišče, in kako ga je Bernajoux vsled skrbi, katero je pokazal, da bi ga ne zadela žoga v obraz, zasmehoval, kar bi bil moral on plačati skoro z izgubo življenja, in gospod de La Trémouille, ki se ga stvar ni čisto nič tikala, z izgubo svoje palače.

»To je izborno,« zamrmra kralj; »da, prav tako mi je stvar pripovedoval vojvoda. Ubogi kardinal! Sedem mož v dveh dnevih, in sicer sedem svojih najljubših; toda zdaj je dovolj, gospodje, pojmite! zdaj je dovolj: dobili ste svoje zadoščanje za ulico Férou in še več; zdaj morate biti zadovoljni.«

»Če je Vaše Veličanstvo,« pravi Tréville, »smo tudi mi.«

»Dà, jaz sem,« pristavi kralj, vzame La Chesnaye iz roke pest zlata in ga stisne v pest d'Artagnanu. »Vzemite,« pravi, »v dokaz mojega zadovoljstva.«

V tem času današnji pojmi o ponosu še niso bili moderni. Plemič je vzel od kralja denar iz roke v roko in se ni s tem čutil niti najmanj ponižanega. D'Artagnan torej brez okoliščin vtakne štirideset pistol v žep in se Njegovemu Veličanstvu prisrčno zahvali.

»Toda,« pravi kralj, ko pogleda na uro, »toda ura je že polu devetih, odstranite se; povedal sem vam namreč že, da ob devetih nekoga pričakujem. Hvala za vašo udanost, gospodje. Na vas se lahko zanašam, ni res?«

»O, sire,« zakličejo vsi štirje tovariši jednoglasno, »za Vaše Veličanstvo se pustimo razrezati v kosce.«

»Prav, prav; toda ostanite celi; to je več vredno, in na ta način mi bodele koristili več. Tréville,« pristavi kralj polglasno, ko se drugi oddaljijo, »ker pri mušketirjih nimate praznega nobenega mesta in smo razun tega za vstop v to četo določili vas preskušnje, spravite tega mladega moža v stotnijo gardistov gospoda des Essarts, vašega svekrva. Ah, prokleta, Tréville, veselim se obraza, katerega bode delal kardinal: divjal bode, a to je vsejedno; pravica je na moji strani.«

In kralj pozdravi z roko Trévillesa, ki odide, da bi došel svoje mušketirje. In našel jih je deleče z d'Artagnanom štirideset pistol.

In kardinal je res divjal, kakor je reklo Njegovo Veličanstvo, divjal tako, da se je osem dnij vzdržal kraljeve igre, kar pa kralja ni oviralo, delati najpri-

jaznejši obraz sveta in ga vsakokrat, kadar ga je srečal, vprašati z najljubeznivejšim glasom:

»No, gospod kardinal, kako gre vašemu ubogemu Bernajouxu in vašemu ubogemu Jassacu?«

VII.

Zasebno življenje mušketirjev.

Ko je zapustil d'Artagnan Louvre in vprašal svoje prijatelje, kako bi vporabil najboljše svoj del štiridesetih pistol, mu je svetoval Athos, naj si naroči dober obed pri Smrekovem Storžu, Porthos, naj si najme slugo, in Aramis, naj si dobi primerno priležnico.

Obed so napravili še isti dan, in njihov sluga jim je stregel pri mizi. Obed je naročil Athos, in slugo je najel Porthos. Bil je to Pikardinec, ki ga je bleskajeljni mušketir našel na mostu de la Tournelle, kjer je pljuval v vodo ter s tem delal na njeni površini kolobarje, ter ga še isti dan najel.

Porthosu je to ugajalo tako, da ga je sprejel brez vsakega drugega priporočila. Blesteča zunanjost tega plemiča je pridobila Plancheta, — to je bilo ime Pikardince —, ki je mislil, da je najet za njegovo službo; bil je ves presenečen, ko je zvedel, da ima to mesto že neki tovariš po imenu Mousqueton, in ko mu je Porthos povedal, da njegovo stanovanje, četudi veliko, ne potrebuje dveh slug in da mora stopiti v službo pri d'Artagnanu. Ko pa je prisostoval obedu, katerega je dal njegov gospodar, in ko je bilo treba plačati, videl, kako je ta prinesel iz žepa pest zlata, je bil prepričan, da je dosegel svojo srečo, in zahv-

Domace in razne novice.

Današnja „Soča“ obsega celo prilogo, to je polne štiri strani. — Opozarjamo na podlistek „Trije mušketirji“, čegar dejanje se šele prične prav zanimivo razvijati. — Ta roman je tudi prav obsežen. Izide posebe tiskan v „Svetovni knjižnici“.

† **Valerij Černic.** — Včeraj je umrl v Gorici medicinar Valerij Černic iz St. Petra, sin pokojnega učitelja Vinkota Černic. Pokojnik je bil blagega in tihega značaja, vrl narodnjak, zelo nadarjen in priden mladenič, ki je obetal mnogo svojemu narodu. Neizprosna smrt mu je srta mlado življenje. Prihodnje leto bi bil dokončal svoje medicinske študije. — Pogreb bo danes ob 2. popoldne iz hiše žalosti v Via Municipio št. 9, na St. Petersko pokopališče.

Umrl je v Sodražici na Kranjskem v 77. letu svoje starosti g. Ivan Fajdiga; daleč na okoli znani lesni trgovec ter posestnik. N. v m. p. l.

Poroča. — Poročil se je danes gosp. Rudolf Lisec, železniški uradnik, z gospico Lujtzo Nemec iz znane rodoljubne rodbine iz Nabrezine. Novoporočencema vse najbolje!

Osobne vesti. — Visja carinska oficijala Ivan Borit in Karol Malloyer sta imenovana kontrolorjema carinskega urada v VIII. plačilnem razredu na glavnem carinskem uradu v Trstu.

Za pogorelec v Bovcu je poslal naš rojak g. Andrej Marfeda iz Idrije ob Bici, tacasno v Ameriki, 2 tolarja t. j. K 9:20.

Jutri v Solkan! — Telovadno društvo „Solkanski Sokol“ priredi jutri prvo javno telovadbo ter veselico s petjem in plesom po vsoporedu, že objavljenem. Društvo vabi na mnogobrojno udeležbo, katera bo tudi gotovo izdatna toliko iz Gorice kolikor iz okolice. Mi od svoje strani kličemo: Jutri v prijazni Solkan!

Bratje Sokoli! — V nedeljo dne 27. t. m. priredimo pesizlet v Solkan združen z javno telovadbo. Odhod bo ob 2. uri popoldne z „Katarinjevega“ (Katarinjevega trga), kjer se bomo zbirali. —

Vabimo vse brate, da se polnoštevilno udeležite tega pesizleta, kakor tudi redovnih vaj, ki se vrše danes zvečer ob 8½ uri v društveni telovadnici (Kopačeva hiša). — Na zdar! Odbor.

Književno naznanilo. — V prihodnji knjigi „Slovanske knjižnice“ izidejo zanimive „Pripovedi o carju Petru Velikem“. Za Slovence jih je priredil g. prof. J. Steklasa v Zagrebu.

Večer v slovo. — Našemu občinstvu dobro znani in priljubljeni polkovni bobnar (Regimentstambour) g. Adolf Siegert zapusti polk in Gorico. Ob tej priliki mu priredé tovariši danes prijateljski večer v slovo v dvorani hotela Central. Sviral bo veliki orkester. — Ker je bil g. Siegert jako pri-

ljubljen v vseh krogih, je pričakovati obilne udeležbe.

Nemec o dveh velikih naših podjetjih. — Opozarjamo cenjene čitatelje na podlistek na predzadnji strani današnje številke. Kdor ume nemški, bo videl, kako... nemški pisatelj občuduje podjetnost desetorice naših rojakov, ki si upajo naložiti breme dveh velikih hotelov v Gorici. — In kako so pisarili naši klerikalci? Hijene so se spravile na ta podjetja s toliko brezvestnostjo, da... so nam res kar „sapo zaprle“. Na toliko brezobraznost odgovorimo v dejanjih. Kdo bi mislil, da je mogoča v Slovincih tolika strankarska zaslepljenost.

Žensko učiteljsko v Gorici. — Leto za letom se oglašajo več deklic za vstop na tuk. žensko učiteljsko. Sprejmejo jih vsako leto 40. Letos se je oglasilo Slovenk 83, Lahinj pa 49. Torej odide po skusnji kar 42 Slovenk domov, Lahinj pa 19. — To kaže, da je potreba med nami več ženskih izobrazovališč.

Družba sv. Mohorja šteje letos 76.058 udov, to je 3988 manj nego lansko leto, ko je imela 80.046 udov. V goriski nadškofiji je manj udov 396, v lavantinski pa manj kar za 2115! V ljubljanski jih je manj 915, v trzaski 220.

Družba razposlje letos svojim udom 456.348 knjig. Vsega vkup je dala družba Slovincem doslej knjig 9.300.040.

Kje iskati vzrok, da je letos število članov prdlo kar za skoro 4000? Ali so bili poverjeniki malomarni, da se niso pobrigali, da bi vsaj ostali pri dosedanjem številu, ako bi že ne bilo mogoče isto povišati? Skoro neverjetno, verjetnejše pa je, da se obrne marsikdo od družbe zato, ker ga zalaga preveč z molitveniki in z enako robo, mesto z drugim dobrim, koristnim in podučnim gradivom! Vodstvo družbe naj bi o tem razmisljalo; bi ne bilo prav nič od skode. Gorenjih 4000 govori jasno v tem pogledu!

Oproščen „regnicolo“. — Te dni se je vršila pred tukajšnji okrožno sodnijo obravnavna proti 21 letnemu Lahu iz Abrucov v Italiji, po imenu Benetto Bassi, ki je delal pri železniški gradnji tvrdke Sard-Lenassi. Obtožen je bil, da je dne 30. avgusta t. l. na cesti proti Kanalu v družbi dveh svojih rojakov dvignil žepni nož ter ranil v prsi domaćina Josipa Vugo, ki je bil v večji družbi. Pravijo, da so Slovinci klicali, ko so srečali one Lahe, živio ter se druge besede, potem pa so šli naprej. Jeden izmed Lahov je mislil, da jih žalijo s takim klicem ter zakričal za družbo, najbrže razžaljivo, na kar so prišli k njim Vuga in Levpušček Anton in Vidič Ivan. Tu pa so se sprijeli, in v tepežu je sunil nekdo Vugo z nožem v prsi, — na bi bila lahko postala jako nevarna. Bassi je trdil, da on ni udaril Vuge, da tudi nož, kateri ima sodnija v rokah, ni njegov, marveč da ga je imel jeden izmed njegovih tovari-

sev Fiori in Esposito, ki sta pa koj drugi dan po tem tepežu vzela svoje delavske knjižice ter šla iz Avstrije. On da ni imel orožja ter da je bil ranjen s kamnom. Vuga je trdil, da ga je ranil Bassi. Priče niso vedele za gotovo povedati, ali je imel Bassi nož v rokah ali ne. Ker se torej ni dalo točno dognati, da bi bil Bassi ranil Vugo, je bil oprošten.

Tak pojav, ko se spoprimejo sinovi jedne naročnosti s sinovi druge, je gotovo neljub, ali treba mu poiskati pravega vzroka. Ako so Slovinci klicali živio ter izustili se kako drugo besedo, ni bilo treba radi tega tujcem-Lahom apostrofirati jih ter kričati na nje, kakor da jih kličejo na boj! Umevno, da je moralo priti vsled tega do žalostnih posledic. Razmerje med slov. in laskim delavstvom in med drugim temu bližnjim prebivalstvom je skrajno napeto, ker se povsodi protežira laskega delavca, domaćina pa podi ali porabi za zadnje delo. Na ta način se po nepotrebi napravljajo nasprotstva, gledé katerih, ker so v slučajih tako rezka in izzivajoča, je le še čudno, da se naši ljudje držijo tako hladnokrvno. Lah je ošaben in predrzen. Namesto da je sel Bassi s svojima tovarišema lep mirno naprej, ko — nota bene! — niti vedeli niso, kaj so rekli Slovinci, kar je priznal na sodniji Bassi, so se obrnili ter izzvali Slovence k sebi, gotovo s hudobnim namenom, kajti takoj je začel igrati nož svojo vlogo. Ranjen je bil Slovenec. Lah se delajo po svoji stari navadi jako nedolžne. Bassi ni nič kriv, druga dva sta jo pa popihala lepo domu.

Mi smo že svoj čas pravili, da postopanje z delavci na črti od Gorice do Kanala utegne imeti neljube posledice. Kakor se vidi, so že tu. Ali pridejo še druge? Kdo je kriv?! Slovinci ne. Slovinci so mirne krvi ter ne izzivajo, le narodnih nasprotstev ni treba vstvarjati na tak način, kakor so vstvarjena na omenjeni črti, pa bo mir na vse strani. Da bi pa „regnicoli“ izzivali naše ljudi, ko jih niti ne razumejo, na naših tleh, to pa je vredno vse obsodbe. Kar iščejo, utegnejo tudi najti.

1000 kron je odposlal, kakor je povedal pred kratkim na prižnici, neki duhovnik v gorah stran, ker ne more čitati toliko maš, kolikor mu ljudje znašajo za nje denarja. Tam je okoli 600 ljudij, pa znašajo v farovž toliko za maše, da jih ne more opraviti duhovnik sam, marveč je moral od nabranega v kratkem času poslati proč 1000 K. Duhovnika je zapekla vest ter je to sam naznanil na prižnici, češ, naj nehajo, pa tudi za očenaše ni treba toliko prinašati, naj molijo rajši sami doma. Redek je tak duhovnik. Storil je dobro delo. Slučaj pa kaže, kam gre toliko in toliko denarja iz našega ljudstva prav po nepotrebi! Govorijo o bedi in o vprašanjih, kako jo zmanjšati, ali med tem se sipljejo krone za kronami kar v stotinah v farovski žep! V tem tiči lep v ir bede na-

šega ljudstva. Kaj šele, ako bi pogledali v razne zapušćinske akte, ko se peha v slučajih potomce v revščino in obup, za „štifane“ maše, cerkve in nunce pa ne primanjkuje denarja! Na to stran treba učiti kmeta pameti, da ne bo mislil le na hudiča in pekla, s katerima ga tako sistematično strašijo njega iz sesavalci. Zakaj, vemo vsi!

Dva „sodruga“. — V odgovoru „Rud. praporju“ smo povedali, da „sodruga“ Trevisani, katerega se je „Rd. pr.“ kako razveselil, ko je prišel iz ječe, je poznat kot jeden najzagrizenejših Lahov, ki je že toliko psoval in grdil Slovence, da je njegovo postopanje proti nam naravnost škandalozno in grozno, ali seveda vredno sina dvatisočetne kulture. O tem zagrizencu pravi „Rd. prap.“, da je bil najzvestejši spremljevalec sodruga Kopača, ki je vedno storil svojo solidarno in mednarodno (!) dolžnost, ki je posten socialist in stoji visoko nad „Soćino“ gospodo (to pa to!) itd.

Tak odgovor v „Rd. prap.“ je prebedast, da bi se še dalje pečali z njim. Omenjamo le, da je Trevisani krečmar, ki se je oprl na socialiste le zato, da ga podpirajo v krčmi. Ako pa g. Kopač nima boljše družbe od Trevisanija, ki je bil vedno poosebljeno sovraštvo Slovencev ter spuščal vsaki dan toliko psovka na Slovence, da je zaslužil za to premijo, potem je pomilovanja vreden! „Mednarodna dolžnost“ Trevisanijeva obstoji v tem, da psuje Slovence! — Povej mi, s kom občuješ, in povem ti, kdo si! Adijo, g. Krcpac!

Vojaška služba in goriški magistrat. — Čudno, prečudno! Naš magistrat je izdal oklic, v katerem pozivlje letos v vojake potrjeno mladino, naj vstopi prostovoljno v vojsko s 1. oktobrom, da se morejo odpustiti tretjeletniki. Stvar se več kot gotovo zravna v državnem zboru tako, da se odpravi Chiarijev pristavek ter se pokličejo vsi novinci pod zastavo. Naš magistrat se poprej ni pobrigal za to reč, sedaj pa je čutil kar nakrat potrebo, pokazati svoje patrioćno srce ter pozvati p... mladino v vojake! Kaj pomeni to? ... radno godrnjajo radikalni laski listi, da potrjajo preveč Lahov v vojake, — sedaj pa jih celo vabijo, naj vstopijo v avstrijsko vojsko! Magistrat je sedaj prav pohitel z oklicem, da ga ne prehití drž. zbor s sprejetjem že podane predloge, po kateri bo mogoče takoj poklicati novake.

Pa ne da bi gospodje na magistratu postajali nezvesti svojim — tradicijam?; Pesek v oči pa je včasih tudi dobro sredstvo v Avstriji!

Novo vino. — Tukajšnji magistrat razglašá, da prodaja novega vina (mošta) ni dovoljena do 30. okt. t. l. Kdor bi se ne ravnal po tem, zapade kazni do 200 K.

(Dalje v prilogi.)

ljeval nebo, da je prišel v službo k takemu krezu; pri tem mnenju je vstrajal do konca pojedine, katere ostanki so ga odškodovali za njegov dolgi post. Ko pa je zvečer postiljal svojemu gospodu, je njegovo domišljanje izginilo. V stanovanju, ki je obsegalo samo predsobo in spalnico, je stala jedna sama postelj. Planchet je spal v predsobi na pregrinjaji, ki je spadala na d'Artagnanovo postelj in mu jo je ta prepustil za vedno.

Athes je imel slugo, ki je bil na izvanreden način izurjen za njegovo službo in se je imenoval Grimand. Ta gospod je bil jako molčeč. Dobro je treba pomniti, da govorimo o Athosu. Za pet ali šest let, tekom katerih je živel s svojima tovarišema Porthosom in Aramisom v ožjem prijateljstvu, sta ga ta dva, kakor sta se spominjala, pač večkrat videla smehljati se, a nikdar ga nista slišala, da bi se bil smejal. Njegove besede so bile kratke in jedrnate ter so povedale vedno to, kar je bilo treba, in nikdar več: nikakih olepšav, nikakih okraskov, nikakih arabesk. Kar je povedal, je bila celota brez vsake epizode.

Dasi je bil Athos star šele trideset let ter velike telesne kakor duševne lepote, je bilo vendar vsem znano, da živi brez ljubice. Nikdar ni govoril o ženskah. Toda branil ni, da so v njegovi prisotnosti govorili o njih, dasi je bilo lahko opaziti, da mu je ta zabava, katere se je vdeleževal samo s trpkimi besedami in človeštvu sovražnimi opazkami, silno neprijetna. Njegova rezerviranost, njegova nepriljudnost in nemost so iz njega napravljale skoro starca; zato je Grimanda, da bi ga ne motil v njegovih običajih, navadil, da ga je slušal na priprosto gesto ali na priprosto migljaj ustnic. Govoril je z njim samo v najredkejših slučajih.

Včasih je mislil Grimand, ki se je bal svojega gospodarja kakor ognja, dasi je čutil nasproti njegovi osebi veliko ljubezen in nasproti njegovemu ženiju veliko spoštovanje, da je popolnoma razumel, kaj hoče, planil, da bi izvršil zapoved, ter storil ravno nasprotno. Nato je Athos samo zmajal z rameni in, re da bi ga obšla jeza, pretepel Grimanda. Take dneve je nekoliko govoril.

Porthos je imel, kakor je čitatelj že mogel videti, značaj, ki je bil Athosovemu čisto nasproten: ne samo, da je govoril mnogo, ampak govoril je tudi glasno; sicer pa — kar je res, mu moramo pustiti — mu je bilo malo na tem, ali ga sliši kdo ali ne; govoril je vsled veselja do govorjenja in vsled veselja, slišati samega sebe; govoril je o vseh stvareh, le ne o znatnostih, ter se pri tem skliceval na zastarano jezo, katero je gojil proti učenjakom, kakor je rekal, že izza otročjih let. Bil je nekoliko manj odlične zunanjosti kakor Athos, in zavest njegove manjše vrednosti v tem oziru ga je v pričetku njune zveze delala pogosto nepravičnega proti temu plemiču, katerega je skušal prekositi s svojo blestečo opravo. Toda s svojo priprosto mušketirsko uniformo in samo z načinom, kako je stopil z nogo naprej in zamahnil z glavo nazaj, si je Athos takoj zopet pridobil mesto, ki mu je pristojalo, ter zavrnil Porthosa, željnega bleska, v drugo vrsto. Porthos se je tolažil s tem, da je polnil predsobo gospoda de Tréville in louverske stražnice s pripovedovanjem o svoji sreči pri ženskah, o kateri Athos ni govoril nikdar; in ko je prišel od uradniškega do vojaškega plemstva, od advokatove soproge do baronice, je bil za trenotek pri njem govor samo še o neki tuji princezinji, o kateri je pravil, da je vanj vsa neumna.

Star pregovor pravi: »Kakoršen gospod, tak

sluga.« Preidimo torej od Athosovega sluge k Porthosovemu, od Grimanda k Mousquetonu.

Mousqueton je bil Normanec, katerega miroljubno ime Bonifacij je izpremenil njegov gospodar v neskončno blagozvočnejše ime Mousqueton. Pri Porthosu je stopil v službo pod pogojem, da bode dobival od njega samo obleko in stanovanje, toda to izbornost; zahteval je samo dve uri na dan, da bi jih posvetil nekemu drugemu opravilu, ki je imelo oskrbovati druge njegove potrebe. Porthos je sprejel ponudbo, in stvar je šla izvrstno od rok. Iz svojih starih sukenj in plaščev, katere je imel hranjene za silo, je dal Mousquetonu narediti jopiče, in po zaslugi nekega jako inteligentnega krojača, ki je preobrnil stvari ter jih napravil skoro kakor nove in katerega ženo so sumili, da hoče spraviti Porthosa ob njegove aristokratske navade, je Mousqueton, spremljaje svojega gospoda, bil videti čisto dober.

Kar se tiče Aramisa, o katerem mislimo, da smo dovolj označili njegov značaj, sicer značaj, katerega bomo mogli v bodočnosti zasledovati kakor onadva njegovih tovarišev, se je njegov sluga imenoval Bazin. Vsled nadeje, katero je gojil njegov gospod, namreč, da neki dan postane svećenik, je bil vedno črno oblečen, kakor se spodobi svećenikovemu slugi. Star je bil pet do šestintrideset let, krotek, miroljuben in rejen, preživel je prosti čas, katerega mu je pustil njegov gospod, s čitanjem pobožnih knjig ter znal pripraviti obed za dve osebi, sicer s majhno različnostjo v jedilih, toda izbornost. V ostalem je bil nem, slep, gluhi in preskušen v zvestobi.

Ker vsaj površno poznamo sluge in gospode, si hočemo ogledati še stanovanja vsakega izmed njih.

Athos je stanoval v ulici Férou, dva koraka od Luxembourg; njegovo stanovanje ste tvorili dve

Devinski kaplan se izgovarja v zadržanem „Prim. listu“, da mu je šlo pri veselici „Ladje“ le za — ples. Zato da se je oglasil v cerkvi ter svaril tudi otrociče pred plesom. Saj teh vendar ni vabil nikdo na ples! Poleg tega pa tako neumno, kakor delajo novodobni fanatizovani popje, udriha po svojih vernikih ter govori o slabem obisku cerkve. Kaj to mari javnosti, ako bi tudi bilo res. Tako grdo obiranje ljudij pač ne vabi nikoga v cerkev, marveč ga podi ven! Pope pa priznava sam, da je govoril o veselici celo v cerkvi ter svaril pred plesom. Ples je bil pa le pretveza. Med vrstami njegovega dopisa se bere jasno, da je delal proti veselici, kakor tudi so prav tolačili Devinci njegovo rovanje. Vse izgovarjanje ne pomaga nič. Rečemo pa, da je tako postopanje, kakoršno je vprizarjal ta kaplane ob imenovani veselici, skrajno škandalozno ter škodljivo narodni stvari v Devinu. Sram ga bodi! Laski duhovniki se čisto nič ne spodtikajo nad Furlani, kadar plešejo za „Legu“ brez veselice, slovenski pa uganja, ko gre za tako važno narodno stvar, tako nenarodno delo! Fej, izrode!

Knjižico poštne hranilnice je falzificiral Matija Kohlpacher v službi v hotelu „Union“. Iz 10 K jih je napravil 400 ter tako dobil dva zneska. Hotel je vzdigniti že tretjo svoto, pa so na pošti spoznali falzifikacijo ter ga aretirali.

Onega Mencina, ki je bil pobegnil iz hotela „Südbahn“ z inkasiranim denarjem, so prijeli ter privedli v tukajšnje zapore.

Odprti lekarni. — Jutri pop. bosta odprti v Gorici lekarni Pontonijeva in Kürnerjeva.

Srčna prošnja. — Dne 13. sept. 1903. zadela je kanalsko dolino na Koroskem velika nesreča. Oblak se je utrgal ter poplavljal taisto. Vihar je razsajal, podrl sad. v in gozdno drevje, otrseč se le na pol zrelo sadje in uničil veliko poljskih pridelkov. Voda je tako močno narasla, da je v Lipaljavesi raztrgala in odnesla 6 hiš, veliko travnikov in njiv s poljskimi pridelki, 2 hiši sti močno poškodovani in v nevarnosti. Rešiti moglo se je najpotrebnejše hišne oprave. Beda je velika, izdatna pomoč nujna. Ker je v drugih alpskih pokrajih nevihta veliko nesreč napravila, se na izdatno državno pomoč ne more računati. Lipaljavas je zadnja slovenska vas v Kanalski dolini ob italijanski meji. Rojaki in Rojakinje! Ne zabite torej potrebnih ponesrečencev!

Vsekake milodare iz usmiljenja sprejema župniški urad v Lipaljavesi, pošta Pontafel. — Došla nam je še druga taka prošnja iz Beljaka, kjer pobira milodare g. Ivan Hochmüller, Hans Gasser Platz 2.

Zgubljen molitvenik. — Neka gospa je zgubila v nedeljo od ulice Alvarez (Studentec) do stolne cerkve francosko molitveno knjižico, vezano v črno usnje. Ker je knjižica ljub spomin, za najdilca pa

brez pomena, dobi lep dar oni, ki jo prinese v hišo št. 21. ulica Alvarez.

Stanovanje s tremi sobami in kuhinjo se odda v najem v ulici Šoški most št. 63.

Listneca. — G. dop. na Ajd.: Oprostite, da Vašega dopisa ne priobčimo. Dopis, kateremu je Vaš protidopis, nam je došel iz rok moža, ki je naš stalni sotrudnik ter oprezen in trezno sodeč gospod, tako da nimamo nikakega vzroka dvomiti, da bi nam ne bil poročal resnice.

Napačno prebavljanje je vzrok mnogih bolezni. — Stalno uravnava prebavila uredi uporaba izvrstnega zdravnika Rosa Balzama za želodec iz lekarne B. Fregner, c. kr. dvorni založnik v Pragi. Isti se dobiva tudi v tukajšnjih lekarnah. Glej inserat!

Razgled po svetu.

Državni zbor se je sešel v sredo. Vlada je predložila cesarsko naredbo glede proračunskega provizorija, razveljavljenja zakona o sladkornem kontingentu in državne podpore povodom elementarnih škod. Minister za deželno brambo je predložil zakon gledé uvrščenja novincev nabornega leta 1903., ki se glasi tako-le: § 1. Na mesto 2. stavka § 2. zakona od 25. februarja 1903., drž. zak. št. 53 ima stopiti nastopno določilo: Resnično uvrščenje novincev za vojsko (vojno mornarico), katerih nabor za dežele in kraljestva, zastopane v državnem zboru, je bil s tem dovoljen, ima po večem številu, nego v prejšnjih letih, nastopiti le tedaj in v toliko, v kolikor pride do uvrščenja tudi dotični, po določilih § 14. vojnega zakona na dežele ogerske krone odpadajoči kontingent novincev. — § 2. Izvršuje tega zakona, ki stopi takoj v veljavo, se poverja mojemu ministru za deželno brambo, ki ima doseči sporazumljenje z državnim vojnim ministrom.

Takoj začetkom seje se je oglasil ministerski predsednik Körber, da pove, zakaj je sklicala vlada državni zbor na tako kratko zasedanje. Rekel je, da ogerski parlament je porabil priliko, ko se je pri nas dovelil pravočasno kontingent novincev, za narodne zahteve, ki bi vojsko fundamentalno spremenile, s tem pa je posegel v pravice najvišjega poveljnika vojske in v pravice in interese te polovice cesarstva. Radi tega je prislo do ostavke tostranske vlade meseca junija. Demisija vlade pa ni bila sprejeta. Glede vprašanja o pridržanju tretjeletnikov je rekel Körber, da se je to vedno godilo vseh 25 let sem po potrebi in pri posamičnih četah. Sedaj je odpadla potreba one izredne odredbe — pridržanja tretjeletnikov — ker sedaj se zahteva le kontingent novincev v isti meri kakor prejšnja leta. Končno je prosil zbornico, naj hitro sprejme to predlogo, da bi mogoče odpustiti tretjeletnike. Pernerstorfer je stavil predlog za otvoritev debate o izvajanju ministerskega predsednika, ali je bil odklonjen. Bilo je podanih več nujnih predlogov glede novincev

in odpustjenja tretjeletnikov, katere je utemeljeval Pláček. Posl. Prohazka in tovariši so vložili interpelacijo na ministerskega predsednika kakor pravosodnega ministra radi nezakoničnosti in nerednosti na volitvah v občinski svet tržaski. Stavili so vprašanje, ali je min. predsednik pri volji razpustiti tržaski občinski zastop ter uvesti disciplinarno preiskavo proti nam. svetovalcu vit. Jettmarju. Dr. Sylvester je interpeliral glede „veta“ pri volitvi papeža od strani Avstrije. Schreiter in tovariši so predlagali, naj vlada v pogajanjih z Nemčijo dela na carinsko združenje, Wolf in tovariši, naj se razveljavi dosedanje gospodarsko razmerje z Ogersko, Kinderman pa je interpeliral vlado, da naj izvede avtonomijo nemškemu narodu na Českem.

Baxa je interpeliral glede dogodkov v Macedoniji. Po govoru Pláčkovem je bila seja pretrgana za 5 ur. Potem je zahteval Klofač uvedenje českega jezika v českih vojaških oddelkih. Včeraj je bil sprejet Pláček predlog za dvetretjinsko večino. Zbornica je nadaljevala razpravo o nujnih predlogih glede tretjeletnikov. Potem je prišel na razgovor vojni zakon.

Khuen sestavi novo ogersko ministarstvo? — Grof Khuen je dobil od cesarja nalog, sestaviti novo ministarstvo. Ta vest ni posebno razveselila Ogrov. Izšlo je ročno pismo cesarjevo na Khuena, v katerem se mu poverja sestava novega ministarstva. Tam pa citamo tudi to-le: „Ko so se v letu 1867. mej deželami moje ogerske krone na eni in mej kraljestvi in deželami zastopanimi v državnem zboru na drugi strani določila sredstva iz pragmatične saksije izhajajoče in združene obrambe, je določil § 11. zakonskega člena 12. od l. 1867., da je meni prepuščeno reševanje stvari, ki se nanašajo na jednotno vodstvo in notranjo organizacijo skupne vojske. In kakor sem jaz vsikdar strogo pazil, da se te, na podlagi zakona prevzete obveze pošteno in vestno spolnjujejo od vsake strani, istotako sem odločen braniti nedotaknjene, meni priznane pravice ter iste nepoškodovane izročiti mojim naslednikom. Jaz bi torej ne mogel dovoliti v spolnjenje onih zahtev, ki merijo na tako spremembo izkušenih institucij, ki ne le ne odgovarjajo interesom moje ljubljene Ogerske, ampak bi mogle v svojih zadnjih konsekvencah spraviti tudi v nevarnost celokupnost dežel moje svete krone. Z druge strani pa se ne odtezam takim odredbam, odgovarjajočim moji kraljevi oblastnosti, glede katerih so moje vlade v zadnjem času podale v državnem zboru izjave in ki, skupno s točkami, označenimi od mene, ustvarjajo tisti okvir, v katerem so te odredbe dopustne“.

V ogerskem državnem zboru je bil v četrtek pravi vihar. Khuen je imel težko stališče, niti govoriti ni mogel v zbornici, tako so ga obsipali z raznimi nelepimi priimki.

Slednji so odgodili zasedanje do sestave nove vlade.

Kranjski dež. zbor se je sešel v torek. Skof je blagoslovil nov deželni dvorec ter spustil pri tem političen nagovor, dasi tega ni nikdo pričakoval. Postopal je prav brez-taktno ter ponujal klerikalno politiko kakor kak siten jud. V zbornici je bil mir. Klerikalci so predložili nujni predlog o spremembi volilnega reda v smislu razširjenja volilne pravice na vse sloje prebivalstva. Predlog je bil sprejet ter izročen odseku 12 členov. Predlagalo se je tudi od narodno-napredne kakor od klerikalne strani glede odpustitve tretjeletnikov. Prih. seja se naznani pismeno. Klerikalci so predložili nekaj naročenih in falzificiranih peticij raznih občinskih odborov glede spremembe volilnega reda za dež. zbor. Sedaj so bili mirni — ker jim je tako kazalo!

Ruski car priredi na Dunaj dne 30. t. m. ob 10^{1/2} dop. Z zapadnega kolodvora se popelje naravnost v Schönbrunn. Pop. se popeljeta vladarja v Mürzsteig na lov na divje koze. Car odpotuje z Dunaja v Darmstadt dne 3. oktobra.

Priprave za vojno. — Kakor poročajo češki listi, se zadnji čas izvažajo iz artilerijske zaloge pri Budjevojicah celi vagoni streliva in druge vojne potražbine, tako da je železnica popolnoma oddana za vojne namene. Oficijalno se priznava, da je Bolgarija oborožila 30 rezervnih bataljonov. Turška je zapovedala mobilizirati vse rezervne bataljone do zadnjega. Neki najodličnejši turški državnik je izjavil, da je vojna edina resitev nezdržljive situacije in da se smatra vojna za neizogibno.

Dva Drozdova tovariša. — Profesorja za veronauk na realkah v Pragi Jul. Košnar in Josip Sprongel sta suspendirana na nedoločen čas. Nadškof je njuni službi oddal drugima dvema duhovnikoma. Oba odstavljeni kateheta sta namreč odbornika sv. vavlavsko posojilnice.

Slovensko Sokolstvo. — Ljubljanski Sokol slavi jutri svojo 40letnico. Ravno ta dan priredi Sokol v Solkanu pri Gorici javno telovadbo. — Dne 4. oktobra letos razvije sokolski prapor Sokol v Varazdinu. — Letos vršil se je prvi sestanek dalmatinskih sokolskih društev v Trzinu in obenem proslavila ustanovitev tamošnjega Sokola. Zbranih je bilo 500 Sokolov iz Spleteta, Zadra, Šibenika, Makarske in Drnisa. Ob razvitju barjaka je bila staroslovenska služba božja. — Dne 8. septembra zbralo se je okolo 100 Sokolov v Karlovcu prilikom prve javne vežbe tamošnjega Sokola. Zagrebčani so pripeljali s seboj detke-telovadce, da so skupno s karlovskim naraščajem nastopili v prostih vajah in igrah. — Sokola v Serajevu in Mostaru prirejata pridno izlete s telovadbo. V Senju gojijo poleg telovadbe prav pridno tudi veslanje. — Predsednik zaveze českih Sokolov, dr. Jan Podlipny, odvetnik v Pragi, je ime-

majhni, čisto dostojno opravljeni sobi v hiši, določeni za najemnike, katere lastnica, ki je bila še mlada in res še lepa, ga je zastonj napadala s svojimi ljubeznivimi pogledi. Na stenah tega priprostega stanovanja so se kazali tuptam še ostanki nekdanjega velikega bleska: to je bil na primer bogato damaskiran meč iz dobe Franca I., meč, katerega ročaj, okrašen z dragocenimi biseri, je bil sam vreden gotovo kakih dvesto pistol! in celo v trenutkih največje sile se Athos ni mogel odločiti, da bi ga zastavil ali prodal. Ta meč je dolgo časa držal na se Porthosa, ki bi bil rad žrtvoval deset let svojega življenja, če bi ga bil mogel dobiti v pest.

Nekoč, ko je imel dogovorjen sestanek z neko vojvodino, je Athosa celo prosil, da bi ga mu posodil. Athos ni rekel niti besedice, izpraznil je vse svoje žepe, poiskal vse svoje dragocenosti, svoje mošnje, zapestnice in verižice ter vse to ponudil Porthosu; toda meč, je rekel, je trdno pribit na steno in sme svoj prostor zapustiti samo tedaj, če njegov gospodar sam zapusti stanovanje. Razun tega meča je visel na steni tudi portret gospoda iz časa Henrika IV., ki je bil oblečen jako elegantno in je imel na prsih red Svetega Duha; in ta portret je imel z Athosom podobnosti, ki so jasno kazale, da je ta visoki gospod, vitez kraljevih redov, njegov prednik.

Končno je sredi na kamnu stala še umetno izdelana omarica z istim grbom, kakor meč in portret, ter tvorila živo nasprotje z ostalo opravo. Athos je nosil ključ te omarice s seboj. Toda nekoč jo je odprl v Porthosovi prisotnosti, in Porthos se je mogel prepričati, da so bila v tej omarici samo pisma in papirji: brezdvomno ljubavna pisma in rodbinski papirji.

Porthos je imel prav veliko, na zunaj jako krasno stanovanje v ulici du Vieux-Colombier. Kadarkoli je

šel s kakim prijateljem mimo okna, ob katerem je vedno stal Mousqueton v lepi livreji, je Porthos dvignil glavo in roko, rekoč: »Tu je moje stanovanje!« Toda nikdar ga ni nihče našel doma, nikdar ni nikogar povabil, naj bi šel z njim notri, in nihče si ni mogel predstavljati, kakšne resnične zaklade hrani znotraj ta krasna zunanost.

Kar se tiče Aramis, je imel majhno stanovanje, stojiče iz boudoirja, obednice in spalnice, izmed katerih se je poslednja, ki je bila kakor ostalo stanovanje v prtiličju, odpirala na majhen vrt, senčnat in za oči sosedov neprodirljiv.

Kar se tiče d'Artagnana, že vemo, kako je stanoval, in seznanili smo se tudi že z njegovim slugo, gospodom Planchetom.

D'Artagnan, ki je bil prav radovedne narave, kakor so sploh vsi ljudje, ki so nadarjeni za spletke, se je trudil na vse mogoče načine, da bi izvedel, kdo so Athos, Porthos in Aramis v resnici; kajti za temi vojaškimi imeni je sleherni izmed mladih mož skrival svoje pravo plemiško ime, zlasti Athos, na katerem je bilo že od daleč poznati, da je potomec odličnega rodu. Zato se je obrnil na Porthosa, da bi poizvedel kaj natančnejšega o Athosu in Aramisu, in na Aramisa, da bi poizvedel o Porthosu.

Žalibog je Porthos sam o življenju svojega molčečega tovariša vedel samo to, kar se je o njem splošno govorilo. Baje je doživel veliko nesrečo v svoji ljubezni, in strašna izdaja je zastrupila življenje tega galantnega moža. Kakšna izdaja je bila to? To je bilo neznano vsemu svetu.

Kar se tiče Porthosa, je bilo z izjemo njegovega resničnega imena, katero je tako kakor oni dve njegovih dveh tovarišev vedel samo gospod de Tréville, njegov življenje lahko pregledati. V svoji prevzetnosti

in indiskretnosti je bil ljudem prozoren kakor kristal. Jedinu, kar bi bilo moglo opazovalca zmotiti, bi bilo, da bi mu bil verjel vse, kar je lepega pripovedoval o sebi.

Kar se tiče Aramis, ki se je kazal, kakor bi ne imel nikake skrivnosti, je bil mladenič, poln misterij, kratkega odgovarjanja na vprašanja, ki so se tikala drugih, in izogibal se je onim, ki so se tikala njega samega. Ko ga je d'Artagnan nekoč dolgo izpraševal o Porthosu ter izvedel od njega javno govorico o mušketirjevem razmerju z neko princezino, je hotel od njega izvedeti še kaj o njegovih lastnih ljubavnih dogodkih.

»In vi, moj ljubi tovariš,« mu pravi, »vi, ki vedno govorite o baronicah, groficah in princezinjah drugih?«

»Oprostite,« ga prekine Aramis, »govoril sem o tem, ker Porthos sam govori o tem, ker se je v moji prisotnosti ponašal s temi lepimi stvarmi. Verujte pa mi, moj ljubi gospod d'Artagnan, če bi to vedel iz kakega drugega vira ali bi mi bil to zaupal sam, da bi ne bilo molčečejšega spovednika od mene.«

»O tem ne dvomim,« odvrne d'Artagnan; toda zdi se mi, da vi sami precej dobro razumete grbo, kar dokazuje oni vezeni robec, kateremu dolgujem čast, da sem se seznanil z vami.«

To pot se Aramis nad tem ni jezil, ampak z najponižnejšim obrazom mu je ljubeznivo odgovoril:

»Moj ljubi, ne zabite, da hočem postati svečenik, in se izogibam vseh posvetnih priložnostij. Robec, katerega ste videli, ni bil podarjen meni, ampak neki prijatelj ga je pri meni pozabil. Moral sem ga čuvati, da nisem razkril njega in dame, katero ljubi. Kar se tiče mene, nimam in ne maram imeti kake ljubice, po jako pametnem vzgledu Athosa, ki prav tako kakor jaz nima nobene.«

novan od francoske vlade za zasluge na sokolskem polju članom francoske akademije, to je dokaz, kako visoko francoska vlada ceni telesno vzgojo. — Pri letošnjem kongresu poljskih Sokolov se je prosti vaj udeležilo 2000 Sokolov. Posebno vredno pozdravljalo Sokole iz Poljske, Šlezije, Westfal-skega in Berolina. Lepo in slikovito vezbanje s kopji proizvajalo je 520 poljskih Sokolov. Dne 15. avgusta letos imeli so češki Sokoli shod v Budjevicah, proste vaje je vezbalo 1409 telovadcev. Voditelji praskega sokolstva vzdržujejo za češko mladino vezbanje na velikanskem igrališču. Leta 1902. je vezbalo 25.000 srednjeevropske mladine in 33.037 dečkov ter 25.384 deklic, skupaj 83.421 oseb. Največje je igrališče na Letni, kjer se obdržavajo velike prasko sokolske slavnosti; več tisoč dece lahko hkrati telovadi. Vsako leto se vzdržujejo v Pragi tečaji za profesorje, učitelje in učiteljice, ki pomagajo voditi te igre. Dobijo v to svrhu dopust, podporo od vlade ali pa ob občine. Sploh žrtvuje praska občina zelo mnogo za gojenje telesnih vaj.

Največja kuhinja na svetu. — Pariski bazar Bon Marché se more pohvaliti, da ima največjo kuhinjo na svetu. Svojih uslužbencev ima 4000, in vse te oskrbuje s hrano. Najmanjši lonc za kuhanje obsega 75 l., največji 375 l. Za zajutrek se potrosi 7.8000 jajc in do 750 litrov kave. Kuha 100 kuharjev in 100 pomočnikov.

Lepega fajmoštra imajo. — Slavno uredništvo „Soča“. „Soča“ je prinesla v svoji 70. številki vest — Lepega fajmoštra. Ker ta vest ne temelji na resnici, prosim, da sprejmete v smislu § 19. tisk. zak. nastopni stvarni popravek: Ni res, da ob štirih ni bilo o duhovnu ne duha ne sluha, res pa je, da je bil v župnišču v družbi gg. kaplana, župana in enega cerkvenega ključarja, pripravljen mrliča pokopati. Ni res, da je meznar — ozir. mrlički oglednik — pričel jamo kopati v določeni vrsti, res pa je, da so pogrebci kopali jamo brez župnikove vednosti na prostoru, ki je namenjen za cerkev za služnim možem. Ni res, da sem rekel, da je ta kraj za bogatine in ne za reveže, res pa je, da sem rekel, da je ta prostor — kakor pri vseh pokopališčih posebno se po novem pokopališkem redu — za zasluzne može ali za take, ki kaj dajo za vzdrževanje pokopališča. Ni res, da sem rekel, da bom očeta le tedaj pokopal, če bo kaj plačal, res pa je, da sem rekel, naj pa še on kaj plača, kakor zahtevajo sami farani in radi plačajo za ta prostor v korist cerkvi. Ni res, da sem sina, delavca, vprašal, jeli soc. demokrat, res pa je, da sem rekel: tega pokopališkega reda se mora držati, če je tudi soc. demokrat tako tukaj kakor v Trčiču kakor drugod. Res je, da za prostor in pogreb sin ni nicesar plačal. Preddvor, dne 10. sept. 1903. Matevž Jereb, župnik.

Pripominjamo le to, da nam je poslala ta „popravek“ — lažnjivo Obrambno društvo v Ljubljani.

Zakonska Bratua nedolžna. — Kakor je znano, je bil pred dvema letoma prijet čevljar Bratua iz Majšperga, ker je bil na sumu, da je umoril svojo hčerko, katero so že tri tedne pogrešali. Pri hišni preiskavi, katero je sodišče odredilo, je našla komisija v neki skrinji krvavo hčerkino obleko, v peči pa skoro zgorele kosti, o katerih so izvedenci trdili, seveda ne s popolno gotovostjo, da so človeške. Bratua je pa pred sodiščem izpovedal, ne da bi njegova žena, ki jo je tudi zaprl, ugovarjala, da je nekega dne našel svojo ubeglo hčerko v gozdu onemoglo; ker je bila že tako oslabela, da bi itak ne mogla več dlje časa živeti, jo je zaklal in jo nesel domov. Domov prišedši sta mrtvo truplo skupno z ženo razkosala v pet delov in jih spekla v peči. Nato sta to pečeno meso tudi povžila. Tej izpovedi je sodišče, dasi je nosilo na sebi pečat neverjetnosti, verjelo tem bolj, ker je bilo več takih momentov, iz katerih se je upravičeno smelo sklepati na resničnost Bratuseve izpovedbe. Zakonska Bratua sta bila na podlagi tega priznanja spoznana krivim ter obsojena na smrt na vešalih. Cesar pa ju je, dasi se tega ni pričakovalo, pomilostil v dosmrtno jeto. — Preteklo soboto se je sodišče v Mariboru na novo bavilo s tem zagonetnim slučajem. In izkazalo se je jasno, da je bila ona grozovita izpoved čevljarja Bratuse le izrodek razgrete in bolne domišljije. Pokazalo se je, da kri na dekletovi obleki ni bila človeška, ampak svinjska, in da tudi ožgane kosti v peči niso bile človeške, marveč svinjske. Kri je prišla na obleko, ker je Bratua na skrinji, v kateri je bila shranjena, nekaj časa preje zaklal svinjo in meso te svinje je nato pekel v peči, kjer so našli potem že ogoarele kosti, katere so izvedenci smatrali za človeške. To so pač morali biti izborni izvedenci, ki so tako imenitno umeli ločiti človeško kri od svinjske in človeške kosti od svinjskih! Vsa čast takim izvedencem. Tudi Bratua je sedaj priznal, da ni umoril svoje hčerke. Na vprašanje, zakaj si je izmislil take grozovitosti, je odgovoril, da so ga v to prisilile dolžitve in sumničenja, katerim se ni mogel z dovoljnimi argumenti upreti, in da se je valed tega udal misleč, da je bolje trpeti nedolžno na tem svetu, kakor pa na onem. Iz tega bi se dalo sklepati, da so one grozne izmisljotine bile deloma tudi plod sugestije! Zakonska Bratua sta bila, ko se je izkazala njiju nedolžnost, oproščena. Bratuseva žena je bila takoj izpuščena iz zapore in je odšla na kliniko v Gradec, ker je v jeti zbolela na obeh. Bratuo samega pa so še pridržali v zaporu, ker se bo moral še zagovarjati radi obrekovanja svoje žene, katero je dolžil, da mu je pomagala pri umoru hčerke. Tako se je torej končala ta senzacijonalna afera! Radovedni smo, ali bodo sedaj one nemške časnikarske hijene, ki so svoje dni na najpodlejši in najnesramnejši način blatile in zasramovale cel slovenski narod baš z ozirom na ta slučaj, imele toliko

čuta dostojnosti in časti v sebi, da bodo preklicale in obžalovale ona nečuvna brezstidna obrekovanja, s katerimi so s ciničnim zadovoljstvom slikale slovenski narod kot rod surovih kanibalov, da so se neuki ljudje kar zgrazali pred nami — barbari?!

Narodno gospodarstvo.

Razstava goveje živine v Komnu.

Kmetijski odsek c. kr. kmetijskega društva v Gorici za okraj komenski je pokazal svojo delavnost tudi v tem, da je v kratki dobi svojega obstanka priredil razstavo goveje živine dne 6. septembra t. l. v Komnu. Jako primeren prostor pod vasjo ob rihemberski cesti, v senci košatih akacij, je bil razdeljen s tramovi v šest oddelkov za živino, ki je bila razdeljena na šest skupin tako-le:

1. Teleta od 6—12 mesecev starosti;
2. Teleta od 12 mesecev dalje že z mlečniki;
3. Breje telice od 2 do 4 zobov;
4. Krave brez teleta;
5. Krave s teletom;
6. Voli.

Za vsako skupino so bile določene tri denarne nagrade po 20, 15 in 10 K in tri priznanilnice.

V juriji so bili sledeči gospodje:

Dominko Viljem, ravnatelj deželne kmetijske šole v Gorici, Fonžari Ivan, veleposestnik v Št. Mavru, Klavžar Milan, pristav na deželni kmetijski soli v Gorici, Muha Anton ml., veleposestnik v Lokvi, in Nardini Hadrijan, c. kr. okrajni živinozdravnik v Sezani.

Vse živine je bilo razstavljene nekaj nad sto.

Potem, ko se je komisija konstituirala in volila svojim predsednikom g. Vilj. Dominka, je otvoril razstavo gospod vit. Fabiani, veleposestnik v Kobdilu, kot predsednik kmetijskega odseka s primernim nagovorom. Na to je obhodi komisija parkrat vse oddelke razstave in si zabilježila odlikovanja vredno živino. Ta zaznamovana živina je prišla ponovno pred jurijo v natančno oceno. Po dovršenem ocenjevanju so bili proglašeni odlikovanci, katerim je g. predsednik kmetijskega odseka takoj razdelil nagrade. Živina, ki je bila premovana s prvimi tremi nagradami (po 20, 15 in 10 K), je dobila še lepo pletene vence iz smrečja, okrašene z rudečimi, modrimi, oziroma z belimi trakovi. Lepo je bilo videti okrašeno živino odhajati proti domu, za katero so zavestno stopali njeni lastniki z zlatim denarom v žepu.

Otvorjena je pa bila razstava 1/10. ure predpoldnem in zatvorjena 1/2. ure popoldne.

Odlikovani so bili:

A) Z nagrado 20 K: Strekelj Andrej iz Komna h. št. 5. (dve, za tele in vola); Adamič Viktor iz Škrbine h. št. 80. (dve, za tele in kravo s teletom); Zavadlav Anton iz Val hšt. 9.; Pirc Andrej iz Vojsčice hšt. 11.

B) Z nagrado 15 K: Dugulin Andrej iz Škrbine hšt. 73.; Štok France iz Pliskovice hšt. 110.; Žerjal Katarina iz Pliskovice hšt. 36.; Kovarič Josip iz Komna hšt. 29.; Adamič Viktor iz Škrbine hšt. 80.; Milanič Josip iz Volčjigrada hšt. 44.

C) Z nagrado 10 K: Podgornik Jakob iz Kobdila hšt. 36.; Godnič Ivan iz Gorjanskega hšt. 66.; Lozej Jernej z Vojsčice hšt. 15.; Curk Štefan od Kobolov hšt. 4.; Milanič Josip iz Volčjigrada hšt. 44.; Trampuž Josip iz Kostanjevice hšt. 28.

C) Častna priznanja so prejeli: Alojzij Pipan iz Preserij hšt. 18.; Volčič Anton iz Komna hšt. 15.; Fabiani vit. Josip iz Kobdila hšt. 42. (trikrat); Fakin Florijan iz Škrbine hšt. 35.; Cotič France iz Škrbine hšt. 51.; Krmolj Josip iz Svetega hšt. 46.; Žerjal Filip iz Pliskovice hšt. 28.; Trobec Josip iz Velikegadola hšt. 23.; Milanič Martin z Vojsčice hšt. 46.; Trcon Janez iz Klanca hšt. 15.; Štrekelj Andrej iz Komna hšt. 5.; Krajniger Alojzij iz Preserij hšt. 1., Dugulin Andrej iz Škrbine hšt. 73. (dvakrat); Gec Anton iz Tomaževice hšt. 2.; Ostrovska Francisek iz Velikegadola hšt. 34.

Ob 2. popoldne je bil v Švarovi gostilni banke, kojega se je vdeležilo 60 oseb iz raznih strani naše dežele. Prihiteli so k nam preblagorodni gospod Anton Rebek, c. kr. okrajni glavar sezanski, kateri je pokazal kakor vselej, da živi z vso vnemo za izročeni mu okraj; visokorodni gospod grof Panigaj in bl. gospoda prof. Motz in Devarda, adjunkt kemičnega poskuševališča, kot zastopnika c. kr. kmetijskega društva, blag. gospodje Klancič, Jakoncič in Petarin, kot zastopniki deželnega odbora; blagorodni gosp. c. kr. komisar Mosettig, kot zastopnik vlade. Počastile so omizje tudi mnoge čestite dame ter mnogo odličnih drugih gostov iz vipavske doline in Furlanije. Pri izborni, prostodušni zabavi in intimnih razgovorih se je približala prerano noč, ki je spremila čestite goste v naročje svojih domovanj. Hvala, slava jim!

Kmetijski odsek je razposlal vsem županstvom komenskega sodniškega okraja plakat v razglasenje, nabiralne pole in prošnje, da bi svojim občanom prigovarjala prignati vso lepo živino na razstavo. Ali žalostna resnica je, da županstva v Gabrovici, Kobljeglavi, Selah, Mavhinjah, Slivnem, Temnici in celo v zavedni Nabrežini niso bila rastopana, in še žalostnejše je, da so nekovi župani razstavi nasprotavali. Ne rečem drugega nego da so ti pokazali svojo nesposobnost ali pa duševno nagoto!

Razstave so postale v našem času, ki je neizvojevana vojna med producenti in konsumentu, sola napredka. Razstave dramijo, vspodbujajo in učijo v svoji troki manj izobražene sloje, da svoje izdelke in pridelke v popolnejši obliki nudijo konsumentom. Ali producent sam, če ne že radi drugega, že iz tekmovalja skuša prekositi svojega strokovnega tovariša. Te momente je uvaževal tudi kmetijski odsek v Komnu, v najboljši nadi pri

»A hudiča! Dober ste mušketir, vendar še niste abbé.«

»Začasen mušketir, moj ljubi, kakor pravi kardinal, mušketir proti svoji volji, a v srcu svečenik, verjemite mi. Athos in Porthos sta me spavila sem, da imam kak opravke; nekoliko pred svojim posvečenjem sem imel majhno nepriliko z... a to vas ne zanima, in kradem vam vaš dragoceni čas.«

»Nikakor, to me jako zanima,« vsklikne d'Artagnan, »in za trenotek nimam ničesar opraviti.«

»Da, toda jaz moram čitati brevir,« odvrne Aramis; »nato moram spesniti nekaj verzov, za katere me je prosila gospa d' Aiguillon; potem moram iti v ulico Saint-Honoré, kupiti ličila za gospo de Chevreuse: zdaj vidite, moj ljubi prijatelj, če se ne mudi vam, da se tim bolj mudi meni.«

In Aramis poda svojemu roko mlademu tovarišu prijazen ter se poslovi od njega.

Kljub vsemu prizadevanju d'Artagnan o svojih treh novih prijateljih vendar ni mogel izvedeti ničesar več. Sklenil je torej, da za sedaj hoče o njihovi preteklosti verjeti to, kar se je o njih govorilo, nadeja se od bodočnosti zanesljivejših in natančnejših razkritij. Za ta čas pa je gledal na Athosa kot na Ahila, na Porthosa kot na Ajaksa in na Aramisa kot na Jožefa.

V ostalem je bilo življenje štirih mladih ljudi veselo: Athos je igral, in vedno nesrečno. Vendar si ni nikdar izposodil od svojih prijateljev niti vinarja, dočim je bila njegova možnja njim vedno odprta, in če je igral na častno besedo, je drugo jutro že ob šestih dal zbuditi svojega upnika, da je plačal sinočni dolg.

Porthos je bil vročekrvn: če je dobil, ga je bilo videti prevzetnega in radodarnega: če je zgubil, je za nekaj dnij izgubil popolnoma, na kar se je zopet pri-

kazal z bledim in kislim obrazom, toda z denarjem v žepu.

Aramis ni igral nikdar. Ta je bil najslabši mušketir in najnedostojnejši gost, ki si ga je možno misliti. Vedno mu je bilo treba delati. Večkrat, ko je sredi pojedine v oduševljenju vina in v ognju pogovora marsikdo mislil, da se lahko ostane pri mizi še dve ali tri ure, je Aramis pogledal na svojo uro, s prijaznim smehljajem vstal ter se poslovil od družbe, da bi se šel, kakor rekal, pogovorit z nekim kazuistom, s katerim sta se dogovorila, da se snideta. Drugokrat zopet je šel domov pisat neko tezo ter prosil prijatelje, naj ga ne motijo.

Athos se je pri tem smehljaj z onim ljubkim melanhoničnim smehljajem, ki je tako izborno pristojal njegovemu plemenitemu obrazu, in Porthos je pil ter se rotil, da Aramis gotovo ne pride nikdar višje kot do vaškega župnika.

Planchet, d'Artagnanov sluga, je užival na dostojen način svojo srečo; dobival je trideset novčičev na danter cel mesec prihajal domov vesel kakor ščinkovec in prijazen proti svojemu gospodu. Toda ko je nad življenjem v ulici des Fossoyeurs zavel nasproten veter, to je, ko je bilo štirideset pistol kralja Ludovika XIII. porabljenih ali skoro porabljenih, je pričel s tožbami, katere je imenoval Athos ostudne, Porthos nesramne in Aramis smešne. Zato je Athos d'Artagnanu svetoval, naj odpusti tepca, Porthos je hotel, naj ga prej pretepe in Aramis je menil, da gospodar o njem ne sme slišati drugega nego poklone, ki jih delajo z ozirom nanj.

»Vam je to lahko reči,« odvrne d'Artagnan: »vam, Athos, ki živite z Grimandom nemo, ki ste mu prepovedali govoriti in ki vam torej z njim ni treba imeti preprirov; vam, Porthos, ki živite sijajno živ-

ljenje in ste bog za svojega slugo Mousquetona; in končno vam, Aramis, ki vas vedno razstresajo vaše blagoslovne študije ter svojega slugo Bazina, krotkega in pobožnega moža, navdajate s spoštovanjem; toda jaz, ki sem brez mesta in brez gmotnih sredstev, jaz, ki nisem mušketir in tudi gardist ne, kaj naj počnem jaz, da navdam Plancheta z naklonjenostjo, strahom ali spoštovanjem?«

»Stvar je resna,« odvrnejo trije prijatelji; »to je zadeva notranjosti. S slugami je kakor z ženskami, človek jih mora takoj postaviti na nogo, na kateri jih hoče imeti. Premislite torej.«

D'Artagnan je premišljeval in sklenil, da Plancheta za enkrat pretepe, kar se je tudi zgodilo s točnostjo, ki je bila d'Artagnanu lastna pri vseh stvareh; potem, ko ga je nabil, mu je prepovedal, zapustiti službo brez njegovega dovoljenja; »kajti,« je pristavil, »bodočnost ne bode hotela, da bi vedno živel v pomanjkanju; neizogibno morajo priti boljši časi, katerih pričakujem. Tvoja sreča je torej gotova, če ostaneš pri meni, in jaz sem predober gospod, da bi te pustil zaigrati srečo s tem, da bi te odslovil, za kar me prosiš.«

To vedenje je vzbudilo pri mušketirjih precej spoštovanja pred d'Artagnanovo politiko. Plancheta se je tudi polastilo občudovanje, in več ni govoril, da bi šel proč.

Življenje štirih mladih ljudi je postalo skupno; d'Artagnan, ki ni imel še nikake navade, ker je prišel šele iz svoje rojstne pokrajine ter padel v svet, ki je bil zanj popolnoma nov, je takoj sprejel navade svojih prijateljev.

Vstajali so proti osmi uri po zimi in proti šesti poletu ter šli h gospodu de Tréville po povelja dotični dan. Dasi d'Artagnan ni bil mušketir, je vendar s

prihodnji enaki razstavi pokazati dober korak naprej. Prispel je k položaju novega temeljnega kamena, k umni živinoreji, ki je podlaga kmetijstvu in gospodarskemu napredku.

Ozrši se dobrih 25 let nazaj, treba priznati, da so Kraševci napredovali, bodisi gledé plemena, kakor tudi gledé reje goveje živine. Mnogo je takih na Krasu, kateri zaslužijo splošno priznanje gledé reje, pa le malo takih, ki bi pazili na čistost plemena, katero je tukajšnjim razmeram najprikladnejše. Zato smo tudi opazili v razstavi najrazličnejše plemenske tipe, in marsikovo govedo je bilo odlikovano radi lepe reje, ne pa radi umne živinoreje. Izmed vse razstavljenih živin ni bilo najti 36 glav, ki bi po večini kazale tip unterwaldskega plemena, zato je jurija razdelila razpolagajoča odlikovanja tudi med druge, z ozirom na lepo rejo. Torej le od jedne strani smo napredovali, ker kakor pravim pred 25 leti ste bili v Komnu le dve mlinarjevi kravi lepe reje. Ni pa onega splošnega napredka v živinoreji, katerega treba občudovati v drugih avstrijskih kvonovinah in še bolj v drugih državah, kakor n. pr. v Švici in na Holandskem. Proti njim smo mi, izzemši Bosno in Dalmacijo, na najnižji stopinji. Ker so pa Kraševci domoljubni in tudi razmerno pristopni napredku, nisem zgubil upanja, da ne pridejo na stopinjo, katero zahteva sedanji čas in korist in ki jim prinese blagostanje v toliko ljubljeno domovje.

C. kr. kmetijsko društvo v Gorici je spoznalo že pred 25 leti, da je za Kras najprimernejše unterwaldsko plemo, zato je pa tudi le tega plemena bike porazdeljevalo po Krasu. S tem se je staro kraško plemo sicer nekaj izboljšalo, a vendar ne tako, kakor se je v začetku mislilo. Vzrokov je temu dovolj: 1. Premalo število bikov tega plemena; 2. Bikorejci niso bili navezani na licencovanje bikov in so kupili tako, kakor je njih gmotnim razmeram najboljšo kazalo, ne oziraje se na plemo; 3. Kmetje niso pazili pri izreji telet na čistost plemena, ampak prodali so ona teleta, koja jim je mesar dobro plačal, slaba so pa pridržali za rejo; 4. Semnji v Gorici in Sežani, od koder so vpeljali belansko, istrsko in razna druga plemena. Tako imamo sedaj na Krasu neko zmes plemen, kakoršne ni bilo še nikoli in jo gotovo nikjer ni. Kakor je padla ostra kritika veščakov gledé plemena, se je hvalila pa tako skrbna in lepa reja, kakoršne v tem letnem času niso pričakovali.

Merodajne oblasti, kojih zastopniki so se udeležili te razstave, so se prepričali, da imamo še ledino rušiti. Eksperimente z raznimi plemeni živinoreje smo prestali: iskati kaj novega v tej stroki menda tudi za naše razmere ne kaže, ker „da Gute liegt so nah!“ Torej posnemati napredek drugih dežel in držav, kjer stoji narod na višku kmetijske izobrazbe in se veseli svojega blagostanja njegove državne finance pa obilih dohodkov. Z novim zakonom v zadevi živi-

moreje, ki je bil potreben, kakor voda ribi in ki stoji prihodnje leto v veljavo, je sicer mnogo storjeno, posebno, ako se bo strogo izvrševal, ali zakon zadobil bode še-le takrat veljavo in svoj pravi pomen, ko spoznajo njegovo dobroto ne le zapovedujoči, ampak tudi poslušajoči. Opozarjam na kmetijske razmere in vpravo v Švici. Da cvete tam blagostanje, je pripomogla in lahko rečem vse storila strokovna izobrazba kmetaj. Švico so povzdignile kmetijske nadaljevalne šole, kojih mi nemamo in naš kmet o njih še slisal ni nikoli. Zato so pa Švicarji bogati in domoljubni. Moj glas ostane sicer v puščavi, ker pri nas ni denara za šole in napredek in če bi ta ideja kolkaj; v javnost prišla, tudi bi kmalu protestne shode. V Gorici imamo sicer dve kmetijski šoli, a teh ne more vsi kmetčki sin obiskovati, ker je predaleč in radi tega je sin za dve leti odsoten, a gospodarstvo brez enega delavca, od druge strani pa so tudi s šolanjem v Gorici združeni troški. Zraven tega ne delati te dve šoli črsti deželi, ker dežela navalila je vse delo le na dve učni osebi, kateri ne moreti obvladati vse snovi radi prevelikega obremenjenja. In ravno čujem, da bode dežela o letu ko pride njen zakon o umni živinoreji pravomoten, v istem letu sama pokazala nazadovanje v kmetijskem solstvu s tem, da zjedini slovenski in italijanski oddelek. Mesto obe šoli razširiti ter pomnožiti učna mesta in urediti jih, kakor jih imajo druge, tudi nbožniše dežele, nameruje se skrupulati zavod, ki bode nam v škodo, drugodeželanom pa v posmeh. Zato smo pa tudi mi prav ubogi, kakor so Švicarji bogati.

Kmetu treba izobrazbe. Kako naj se drugače ta državo tvoreči in vzdržujoči element, (a do danes še povsod preziran, ravno vsled nevednosti elementa samega) povapne na višjo stopinjo? Nezaupen in okoren je kmet, kakor nobeden drugi stan, in to ravno radi tega, ker vsled pomanjkanja izobrazbe se ne more otesti podedovane strahopetnosti. Vlada naj se posluši pozitivnih sredstev v prospeli kmetijstva in stebri države ostanejo neomajani.

Upati pa je, da se bodo tudi kmetje paralelno z drugimi stanovi sami jeli oglašati in tirjati svoja prava, in ko to mislim, zrem v duhu v boljšo hodočnost, katere bodo tudi Kraševci deležni ter pokazovali vedno večji napredek v vseh panogah kmetijstva. V to kličem jim: vzdramite se, vstanite, zahtevajte!

Jos. Štrkelj.

Književnost.

Zapiski mladega potnika. — O tej v naši tiskarni kot ponatis iz „Soče“ izšli knjigi čitamo v „Slovanu“:

Vedno so popotnike z veseljem sprejemali in poslušali. „Cele tedne so jedli in pili in pripovedovali,“ pravi oče Homer, „in šele potem jih je pobral gostitelj, kdo in odkod in kam.“ In v srednjeveških grajsčinah so

imeli povsod pričakovati ljubeznivega sprejema in pogostenja. Tudi mi jih še vedno radi poslušamo. Samo izbirčni smo postali. Veliko jih je, ki so videli pol sveta, in veliko jih je, ki bi nam radi govorili o svojih doživljajih. Ni nam torej zameriti, ako smo sedli nekoliko skeptično k nogam našega „mladega potnika“, da ga poslušamo. Zdi se, kakor da ga skrajaj motijo ti naši nezaupni pogledi, kakor da mu še noče gladka govornica iz ust. No, počasi se mu jezik razvzljuje in bolj in bolj se polasča pripovedovalce naše pozornosti. Včasih nam celo duša rahlo zadrti in včasih se nam za hip ustavijo misli pri razumni opazki. Toda škoda, da pripovedovalec tamintam vendarle pozablja, da — pripoveduje. Razumemo ga ... spet mu je priplavala pred dušo divna slika božanstvenega mojstra in on strmi vanjo in on govori o njej in jo nam hoče pričarati pred oči. Tako je navdušen za vse te kipe, doprsja, slike, palače, da niti ne slisi več našega diskretnega — zehanja. Toda — naslednji trenutek nas že zopet ima. Tu mična epizodica, tako srečno vpletana, tam izvrstna misel o kulturnem stanju, o značaju naroda, o katerem govori. In baš teh misli, teh opazki bi si želeli le še več. Kajti zaupanje imamo do pripovedovalca; zdi se nam objektivni; še več, zdi se nam poklican, da sodi, graja in hvali. Seveda nas včasih neprijetno dirne kaka opomba, da si mislimo: „Hm, prijatelj, oprost, da si mislimo o tem mi svoje. Drugače smo vzgojeni, oziroma so nas vzgajali, drugače se zrcali svet v naših glavah!“ In bolj in bolj mu teče beseda. Izgubljajo se čimdalje bolj preobširne refleksije, pregloboka pogrezanja v davno zgodovino, — v pripovedovanje prihaja sistem. Veselo zavest imamo, da smo dobili literata, ki je poklican, da obogati baš ono panogo našega slovstva, kjer smo še posebni reveži. Odkrito priznavam, da sem prišel že precej globoko v knjigo le kot poročevalec, a da sem je bil bolj in bolj vesel in jo končno — posebno II. del o sveti deželi me je popolnoma zadovoljil — odložil s prepričanjem, da smo dobili izbornega potpisca. Pisatelj je še mlad, a ima sredstva, glavo in pero. Posebno me je veselilo, da pisatelj je hibe — pripovedovalne in jezikovne — ginejo takorekoč od strani do strani. Kako prijetno bode čitati njegova poročila n. pr. o Rusiji! Človek bo imel zavest, da je videl in presojal vse to pisatelj z odprto glavo in odprtim srcem, sine ira et studio — objektivni opazovalec. To vedno izpopolnjevanje v eni in isti knjigi priča, kako je Vošnjak sam čutil, da se mu skrajaj ni vse posrečilo. Vošnjak je sam vedel ob koncu svojega dela, kaj bi bilo lahko drugače, in jaz slutim zato, koliko boljša bo že njegova druga knjiga. Prav prisrčen: „Dobro došel!“ — Gospod Gabršček je te „zapiske“ prav lično opremil, k čemur so veliko pripomogle pisateljove sličice. Dolžnost občinstva pa je, da opogumi pisatelja, naj koraka dalje po svoji poti. J. Š.

„Domovina“ pa piše med drugim: „Ne kar vidijo vsi ljudje, kar je videl samo on in kar je občutil samo on, to nam mora pokazati pisatelj; ne sme biti fotograf, on mora biti impresionist, ki slika predmet, ki ga je sicer slikalo že sto in sto drugih, a nam vendar poda lo novo sliko. Pisatelju te knjige moramo priznati, da se je na splošno držal tega pravila, dasiravno ne vedno, zato so tudi ona mesta v knjigi najlepša, kjer je, izbravši si le eden moment, eno značilno potezo pustil ostalo pokrajino ali ostali dogodek popolnoma izpred oči in dopolnil potem sliko s predstavami in občutki svoje duše. Knjiga sestoji iz dveh delov. Središče prvega dela je Rim, drugega dela Jeruzalem. Razun popisa rimskega mesta nam podaja pisatelj v prvem delu natančen in vester popis raznih umetniških zbirk in galerij, predstavlja nam skulpture antičnega sveta, umotvore Rafaela in Michelangela in nas pelje potem iz tega mrtvega sveta v pestrobujno življenje modernega Rima: v parlament, med dijaštvo, po vatikanskih sobanah in papeških vrhah. Najbolj zanimiva so ona mesta, kjer govori o modernem Rimu in o moderni Italiji. Ni mu bilo mogoče izogniti se temu vprašanju; ko je pogledal Vatikan, in videl Kvirinal, je pač moral govoriti. A v zaslugu mu je, da je to storil s finim taktom in na jako obziren način. V drugem delu nam popisuje pisatelj potovanje po sveti deželi. V tem delu preveč potopisa. Zanimiva se tembolj ona poglavja, kjer nam govori o Židih in Rusih v Palestini. Glede slednjih nam nemški potopisci gotovo ne bodo pisali resnice; tembolj hvalevredno je, da je pisatelj temu vprašanju posvetil več pozornosti. Vsakega Slovana bo pač veselilo, ko bo čital, da je občevalni jezik v Palestini — ruski jezik.“

Izjava. *)

Na ponovno dohajajoča mi osebna vprašanja iz bovškega, tolimskega in kobariškega okraja, kedaj da jim pošljem že pred štirimi meseci naročene slike, izjavljam, da oni Welss, pri katerem so prizadeti naročili slike, ni pri meni že nad polleta v službi ter ni s podpisanim prav v nikaki zvezi. Ako je pri sprejemanju naročil rabil mojo firmo, kakor da ona naročila izvrši moj atelje, je to grda zloraba mojega imena, gledé česar storim še druge korake, ako pridem z gotovostjo na sled takemu izkoriščanju moje firme.

Gorica, 24. septembra 1903.

S spoštovanjem

Ant. Jerkič,

lastnik odlikov. fot. ateljea v Gorici, Gosposka ulica.

*) Za vsebino pod tem naslovom je odgovorno uredništvo le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

Naznanilo.

Naznanja se, da se vsled podražanja prevoznine poviša cena jelovim drvam v zalogi podpisanega oskrbnitstva c. kr. gozdnih uradov s 1. oktobrom 1903. od 5 K 60 vin. na 6 K.

C. kr. oskrbnitstvo gozdnih uradov

v Gorici, 25. septembra 1903.

čudovito točnostjo živel življenje takega; vedno je bil na straži, ker je vedno delal družbo onemu izmed svojih treh prijateljev, kateri jo je imel opravljati. Med mušketirji je bil poznan, in vsakdo ga je imel za dobrega tovariša; gospod de Tréville, ki ga je znal ceniti na prvi pogled in mu je bil res naklonjen, ga je neprestano priporočal kralju.

Tudi s svoje strani so trije mušketirji jako ljubili svojega mladega tovariša. Prijateljstvo, ki je družilo te štiri može, in potreba, videti se zaradi kakega dvo-boja, zaradi kakih opravil ali kake zabave na dan po tri-ali štirikrat, sta neprestano podila drugega za drugim kakor sence, in vsak hip je bilo najti neločljive, ki so se iskali od Luxembourgga do trga Saint-Sulpice ali od ulice du Vieux-Colombier do Luxembourgga.

Med tem so šle obljube gospoda de Tréville svojo pot. Nekega lepega dne je zapovedal kralj gospodu vitezu des Essarts, naj sprejme d'Artagnana kot kadeta v svojo gardno stotnijo. D'Artagnan je vzdihnil, ko je oblekel to uniformo, h kateri bi bil rad pridral deset let svojega življenja, če bi jo bil smel zamenjati z mušketirskim plaščem. Toda gospod de Tréville mu je obljubil to po dveletni poskušnji, katero pa lahko okrajša, če bi se mu ponudila prilika, izkazati kralju kako uslugo ali izvršiti kako znamenito dejanje.

In zdaj je bila na Athosu, Porthosu in Aramisu vrsta, iti z d'Artagnanom na stražo, kadar je imel povelje. Stotnija gospoda viteza des Essarts je imela torej mesto jednega moža štiri, kadarkoli je bil na vrsti d'Artagnan.

VIII.

Dvorna spletk.

Štirideset pistol kralja Ludovika je imelo, kakor vse stvari tega sveta, po svojem pričetku tudi svoj

konec, in ta konec je spravil četvorico tovarišev v veliko silo. V pričetku je nekaj časa vzdrževal za drugo Athos s svojimi lastnimi sredstvi. Porthos ga je posnemal, in s tem, da je vnovič izginil, česar so bili pri njem že navajeni, je zadovoljeval po svojem povratku približno štirinajst dnij potrebe vseh štirih; končno je prišel na vrsto Aramis, ki se je dobrovoljno vdal v to, in ki se mu je, kakor je rekel, posrečilo prodati nekaj svojih bogoslovnih knjig, da je dobil nekaj pistol.

Nato so se kakor navadno obrnili na gospoda de Tréville, ki jim je dal naprej nekoliko njihove plače; toda ta predplačila pri treh mušketirjih, ki so imeli pokriti še različne dolgove, niso zadostovala dolgo časa, in zlasti še ne pri gardistu, ki ni imel še nikake plače.

Ko so končno izprevideli, da ima nastopiti splošno pomanjkanje, so s poslednjim naporom spravili skupaj osem ali deset pistol, s katerimi naj bi igral Porthos. Žalibog ta dan ni imel sreče: zaigral je vse in zraven še petindvajset pistol na svojo besedo.

Zdaj se je sila izpremenila v bedo; videti je bilo sestradane v spremstvu njihovih slug tekati okoli, da bi dobili od svojih prijateljev kolikor mogoče mnogo povabil k obedu; kajti po Aramisovih besedah je bilo v času sreče treba sejati obede na desno in levo, da je bilo v nesrečnih dneh možno nekatere požeti.

Athos je bil povabljen štirikrat in je vsakokrat pripeljal s seboj svoje tovariše z njihovimi slugami. Porthos je imel šest prilik in je ravno tako delil srečo s svojimi prijatelji; Aramisu se je to posrečilo osemkrat. Kakor je čitatelj že lahko opazil, je bil to človek, ki je malo kričal, a mnogo delal.

Kar se tiče d'Artagnana, ki v glavnem mestu ni še nikogar poznal, je dobil samo šokoladni zajutrek

pri nekem duhovniku, ki je bil njegov rojak, in jeden obed pri nekem gardnem praporščaku. Peljal je svojo armado k duhovniku, kateremu so pojedli zalogo za dva meseca, in k praporščaku, ki je delal čudeže; toda, kakor je rekel Planchet, človek je vedno samo enkrat, čeprav je veliko.

D'Artagnan se je torej čutil precej ponižanega, ker je imel za pojedine, katere so mu preskrbeli Athos, Porthos in Aramis, vrniti samo poldrug obed, kajti zajutrek pri duhovniku je bilo mogoče računati vsekakor le za polovico obeda. Domišljal si je, da je svojim tovarišem dolžan povračila, ker je v svoji čisto otročji poštenosti pozabil, da je redil to družbo celi mesec, in njegov duh, ki se je pečal samo s tem, je pričel neprestano delati. Misli je, da mora imeti zaveza štirih mladih, hrabrih, podjetnih in delavnih mož za svoj smoter kaj drugega nego utrudljive izprehode, borilne vaje ter bolj ali manj duhovite dovtype.

Res, štirje možje, kakor oni, štirje možje, ki so bili pripravljani, žrtvovati drug za drugega vse od možnje do življenja, štirje možje, ki so se vedno podpirali, ki so niso nikdar umaknili, ki so vedno izvrševali sklepe, določene skupno ali posamezno; štiri roke, ki so pretile štirim kardinalnim točkam ali so se obrnile proti jedni sami točki: ti so si morali na vsak način, javno ali skrivaj, z zvijačo ali s silo napraviti pot k smotru, katerega so hoteli doseči, in bodi ta še bolj nepristopen ali še bolj oddaljen. Jedino, nad čimur se je d'Artagnan čutil, je bilo to, da njegovi tovariši še niso mislili na to.

Mislil je na to in sicer resno, ubijaje si možgane s tem, da bi tej združeni, početvorjeni moči, o kateri je mislil, da bi mogel z njo premakniti zemljo kakor Arhimedes, če bi bil imel podlago, našel smer, ko

Fran Wilhelmov
odvajajoči čaj
FRANA WILHELMA

lekarstva in s. kr. človeškega zdravila
v Neunkirchen, Spodnje Avstrijsko
se dobi v vsaki lekarni 1 zavitek za 2 kroni
avstr. veljave.

Kjer se ne dobi, vrši se pošiljatev direktno.
Poštni zavoj — 15 zavitek 24 kron franko
na vsako avstro-ugersko pošto.

V znak pristnosti je na omotu grb ob-
čine trga Neunkirchen (devet cerkva).

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu
v Gorici in na deželi, svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke
iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi
raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac,
pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec,
fini rum, različna vina, goružice (Sens), Ciril-
Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo
v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in
po mernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem
Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici št. 1
v lastni hiši kjer je »Trgovska obrtna zadruga«.

Trgovski učenec

z dobrimi spričevali se sprejme takoj. —
Ponudbe sprejema Hedžet & Koritnik,
trgovina z manufakturnim blagom, Gorica,
na voglu starega tribunala.

Učenca
sprejme

trgovina z železjem
Konjedic & Zajec v Gorici.

Zahteva se 2—3 srednji soli.

Brivskega učenca

sprejme takoj
Anton Pucelj

brivski mojster
v Gorici na Travniku.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 3.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za
birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za
mnogobrojna naročila ter obljublja solidn.
postrežbo po jako zmernih cenah.

Doslej je izšlo v zalogi

„Goriške Tiskarne A. Gabršček“

v Gorici

7 knjig „Dena slovanskih povestij“

- I. knjiga: 1. Figura. — 2. Iz križarskih bojev na Poljskem. — 3. Slepčevodja. — 4. Slika iz gladnih let. — 5. Slovaške sličice. — 6. Ada. 7. Očenaš. — 8. Sovražnik. — Cena . . . . . K 1.—
- II. knjiga: 1. Mati in sin. — 2. Vsakdanji dogodki. — 3. Ded Liben. — 4. Sanjarije in resničnost. — 5. Na brodu. — 6. Zlatija, vojaška nevesta. — 7. Žywila ali moč domovinske ljubezni. — 8. Črnogost stotnik. — 9. Odrtnik. — 10. O Hiljakih. — Cena . . . . . K 1.—
- III. knjiga: 1. »Prokleti ste...!« — 2. »Kadar pridem z vojne!« — 4. Pomladni mrz. — 5. Slike. — 6. »Narodne pripovedke«. — Cena . . . . . K 1:20
- IV. knjiga: 1. Rusinja. — 2. Prve rože. — 3. Mala igra. — 4. Stara pestunja. — 5. Maščeval se je. — 6. Jelnikovi otroci. — Cena . . . . . K 1:20
- V. knjiga: 1. Lux in tenebris luce. — 2. Moč ljubezni. — 3. Že zopet. — 4. Glasovi iz groba. — 5. Noč v gozdu. — 6. Izdajalec. — 7. Gozd šumi. — 8. Dva huzarja. — Cena . . . . . K 1:20
- VI. knjiga: 1. Črtice z ogljem. — 2. Ta tretja. — 3. Poroka po pomoti. — Cena K 1:20
- VII. knjiga: 1. Bolnik. — 2. Dež. — 3. Svetla prikazen. — 4. Pripovedka o ošabnem Ageju. — 5. Stari oče Zahar. — 6. Gorolomov. — 7. Strašna osveta. — 8. Dva sina. — 9. Zakaj? — Cena K 1:20

»Vence slov. povestij« prinaša pre slo iz ruščine, poljščine, češčine, slovaščine in srbohrvaščine. — Izhaja v nedoločenih rokih.

Kdor naroči po pošti, naj pridene 10 vln. za poštnino.

➔ Pošilja se jedino po povzetju ali naprej poslanim zneskom.

Na zahtevanje pošiljamo cenik naše književne zaloge.

Gorica * Gorica

Klimatično zdravišče.

Hôtel Südbahn

na Telovadnem trgu, poleg ljudskega vrta. — Hotel prvega reda. — V hotelu in dependanci nad 70 sob in salonov. — Lastna električna razsvetljava. — Električni avtomobil-omnibus k vsem brzovlakom in po potrebi. — Velik park pretežno z eksotičnim rastlinstvom. — Mirna, krasna lega, nič prahu, kakor nalašče za one, ki hočejo prijetno in mirno preživeti nekaj časa v Gorici. — Izborna kuhinja in klet. — V hotelu je obsežna knjižnica.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznicu

v Gorici
ulica Vetturini št. 3.

C. kr. privil.

civilna, vojaška in uradniška krojačnica

M. Poveraja v Gorici

na Travniku št. 5.

Se dobivajo vsakovrstna moderna sukna katarjarn, piquet lastink, adria, ševjet itd., blaga iz avstrijskih in inozemskih tovarn ter gotove obleke, perilo vseh vrst in spadajoče priprave k paradnim oblekam za vsaki stan. Blago na meter in gotove obleke se prodajajo tako po ceni, da je z mojo trgovino nemogoča vsaka konkurenca.

Obleke vsake mode od 5 do 9 let K 5:40 in višje
9 15 8:50
15 dalje . . . 15—
vrhne sukne vsake mode . . . 24—
za častilo duhovščino . . . 28—
blache . . . . . 5—

Haveloke in sobne plašče 15 K napre.

Za dame in gosplice:

Haveloke . . . . . 25 K
Sako in pelegrine 9

V slučaju da se kaj ne dobi v zalogi po zahtevi, se izvrši točno po naročilu.

Razprodaja dežnikov!

Naznanilo in priporočilo!

V trgovini pri Ljubljančanih.

Ravnokar došlo, najnovejše, najlepše in najmodernejšo zimsko volneno, sukнено in bombazasto blago za moške in ženske obleke kakor tudi zimske odeje, vsakovrstno perilo srajce, maje itd. v veliki izbiri se prodaja po najnižji ceni pri

Hedžet & Koritnik - u
Gorica, na voglu starega tribunala.

Postrežba točna — poštena.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.
Rezervni fond: 25.000.000 K. Izplačana odškodnine in kapitalije: 75.000.000 K.
V velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države
z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje:
Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši
Gospodskih ulicah šte. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnkoristne namene.

nekdo slabotno potrka na vrata. D' Artagnan zbudi Plancheta in mu zapove odpreti.

Pri besedah »D' Artagnan zbudi Plancheta« naj si čitatelj ne misli, da je bila noč ali da se še ni popolnoma zdanilo. Ne, ura je bila štiri popoldne. Planchet je dve uri preje prišel k svojemu gospodarju in ga poprosil za obed, a ta mu je odgovoril s pregovorom: »Kdor spi, je.« In Planchet je obedoval v spanju.

Planchet pusti vstopiti moža precej neumnega obraza in meščanske zunanosti.

Planchet bi bil za dessert rad poslušal pogovor, toda meščan pravi d' Artagnanu, da je stvar, katero mu ima razodeti, važna in zaupna ter želi zaradi tega z njim govoriti med štirimi očmi.

D' Artagnan odpusti Plancheta in povabi gosta, naj sede.

Nato nastane kratek molk, tekem katerega se moža opazujeta, kakor bi se hotela najprej seznaniti. Nato se d' Artagnan pokloni v znamenje, da posluša.

»Slišal sem pripovedovati, da je gospod d' Artagnan zelo hraber mladenič,« pravi meščan, »in ta govornica, ki je čisto opravičena, me je privedla k sklepu, da mu zaupam neko skrivnost.«

»Govorite, gospod, govorite,« pravi d' Artagnan, ki je instinktivno pričakoval nekaj ugodnega.

Meščan napravi nov premor ter nadaljuje:

»Jaz imam ženo, ki je nadzornica perila pri kraljici, gospod, in ki ji ne manjka niti modrosti niti lepote. Oženili so me z njo nekako pred tremi leti, dasi je imela le majhno premoženje, ker je gospod de la Porte, ki nosi kraljičini vleček, njen krstni boter in ji je jako naklonjen...«

»Torej, gospod?« vpraša d' Artagnan.

»Torej,« odvrne meščan, »torej, gospod, moja žena

so mi včeraj zjutraj, ko je stopila iz delavnice, odpeljali.«

»In kdo vam je odpeljal vašo ženo?«

»Gotovo ne vem, gospod, a nekoga sumim.«

»In kdo je oseba, ki jo sumite.«

»Neki mož, ki jo je zasledoval že dolgo časa.«

»Hudiča!«

»A povedati vam moram, gospod,« nadaljuje meščan, »da po mojih mislih pri tem igra ljubezen manjšo ulogo nego politika.«

»Da igra ljubezen manjšo ulogo nego politika,« odvrne d' Artagnan z zelo zamišljenim obrazom, »in kaj slutite pri vsi stvari?«

»Ne vem, če vam smem razodeti svoje slutnje...«

»Gospod, opozoriti vas moram, da jaz za svojo osebo pri stvari nimam nič. Vi ste prišli k meni. Vi ste mi rekli, da mi imate zaupati neko skrivnost. Storitorej, kakor se vam zdi prav, vedno imate še čas, da odidete.«

»Ne, gospod, ne, vi imate zunanost poštenega mladeniča, in popolnoma vam zaupam. Mislim torej, da moje žene niso odpeljali zaradi njene lastne ljubezni, ampak zaradi ljubezni neke mnogo odličnejše gospe.«

»Ah, ah, morda zaradi ljubezni gospe de Bois-Tracy?« pravi d' Artagnan, ki se je hotel svojemu meščanu kazati, kakor da pozna vse ljubezni na dvoru.

»Višje, gospod, višje!«

»Gospe d' Aiguillon?«

»Še višje!«

»Ali...« d' Artagnan obstane.

»Da, gospod,« odvrne pobiti meščan tako tiho, da ga je bilo komaj možno razumeti.«

»In s kom?«

»S kom drugim bi moglo biti, kakor z vojvodo...«

»Z vojvodo...«

»Da, gospod,« odvrne meščan s še bolj tihim glasom.

»Ali kako vam je vse to znano?«

»Ah! kako mi je znano?«

»Da, kako vam je znano? Nikakega polovičnega zaupanja ali... razumete me.«

»Znano mi je od moje žene, gospod, od moje žene same.«

»A kako je to znano nji?«

»Po gospodu de la Porte. Ali vam nisem že povedal, da je gospod de la Porte, kraljičin zaupnik, držal mojo ženo pri krstu? Torej dobro, gospod de la Porte jo je spravil v službo pri Njenem Veličanstvu, da bi imela uboga kraljica na strani koga, kateremu bi mogla zaupati, ker jo je kralj zapustil, ker kardinal zasleduje vsa njena dejanja in so jo vsi zapustili.«

»Ah, ah, zdaj mi stvar postaja jasna,« pravi d' Artagnan.

»Moja žena me je obiskala pred štirimi dnevi, gospod; jeden njenih pogojev je bil, da sme priti k meni dvakrat na teden; kajti kakor sem vam imel že čast povedati, me moja žena jako ljubi. Obiskala me je torej in mi zaupala skrivnost, da je kraljica ta čas v velikem strahu.«

»Res?«

»Da, kakor je videti, jo gospod kardinal preganja bolj nego kedaj. Ne more ji odpustiti dogodka pri sarabandi. Saj vam je znan dogodek pri sarabandi?«

»Moj Bog, seveda mi je znan,« odvrne d' Artagnan, ki o tem ni vedel niti zloga, toda se je hotel kazati, kakor da mu je vse natanko znano.

»Tako, da zdaj ne goji do nje samo jeze, ampak se hoče tudi maščevati.« (Dalje pride).

Naznanilo o preselitvi.

Naznanjam slavn. občinstvu, da preložim s 1. oktobrom t. l. svojo pisarnico iz sedanjih prostorov v Gosposki ulici št. 7. v lastno hišo v ulici treh Kraljev (Via tre Re) št. 9. v obližju nove justične palače.

Dr. Henrik Tuma,
odvetnik v Gorici.

Z Dunaja!

Bivam na Dunaju, obiskujem največje tovarne in skladišča v oblačilnem blagu ter izbiram izmed lepega
= najlepše. =
J. Medved

Corso Giuseppe Verdi.

Ohranitev zdravega želodca

obstoji glavno v ohranitvi, v pospeševanju in uravnavi prebavljanja in odstranjenju nadležne zaprtosti. Skušeno, iz najboljših in uspešnih zdravilskih zelišč skrbno pripravljeno, tek vzbujajoče, prebavljanje pospešujoče in lahko dvajajoče domače sredstvo, ki ozdravi znane posledice nezmernosti, pogreške v dieti, prehlajenja in nadležno zaprtost, kakor zgažo, napenjanje, preobilno kisline in lajša krčevite boleznj je **zdravnika Ross balzam za želodec** iz lekarnar B. Fragner v Pragi.

Svarilo! Vsi deli omota imajo postavno deponirano varstveno znamko.

Glavna zaloga: lekarna **B. Fragner**, c. kr. dvorni založnik

„Pri črnem orlu“, Praga Mala strana na voglu Spornrove ulice št. 203.

Razpošilja se vsak dan. Proti naprej poslanemu znesku K 256 se pošlje velika steklenica in za K 150 majhna steklenica franco na vse pošlajo avstro-ogerske monarhije. Zaloga v vseh lekarnah Avstro-Ogerske.

V Gorici v lekarnah: Cristofaletti, Glubich, Pontoni in Girancoli.

Nemec o našem napredku v Gorici.

V Gorici se je mudil nemški pisatelj z Dunaja. Videvši, da je prešel veliki hotel južne železnice v naše roke, se ni malo začudil, da je našel letos vse lepše in boljše, kakor je le v hotelih zares prvega reda. Ko je pa izvedel, da je isti konsorcijski kupil tudi hotel »pri zlatem jelenu«, se ni mogel dovolj prečuditi podjetnosti teh par slovenskih rojakov v Gorici. Z zanimanjem se je informoval o vsem ter v želji, da bi nam mogel kaj koristiti, napisal feljton v dunajski »Die Arbeit«, ki je osrednje glasilo avstrijskih delodajalcev, industrijalcev, veletržcev.

Čitatelje naše, ki znajo nemški, bode zanimalo, kako celo Nemec sodi o rečenih dveh naših podjetjih v Gorici. Zato ponatiskujemo cel feljton, ki se glasi tako:

Alljährlich im Spätherbst sieht die Friaul Schwärme von Touristen aus dem unfreundlichen Norden unter seinem milden Himmel. Die einen ziehen von Stadt zu Stadt durch die südlichen Provinzen, mit einer wahren Besessenheit den römischen Altertümern nachspürend, an welchen das Gebiet um das alte berühmte Aquileja so reich ist, die anderen sonnen sich am Meeresufer in Triest, am Strande von Sistiana, Grado oder Grignano. Es lohnt sich wohl, sich an einem der reizenden Punkte des Küstenlandes für einige Wochen oder Monate sesshaft zu machen und wer kein Sammelfex oder kein zunftmässiger oder Amateur-Altertumsforscher ist, wird es sicherlich vorziehen, seine Erholungsferien oder seinen Rekonvaleszenzurlaub nicht im nervenzstörenden Jagen und Hasten nach Denk- und Sehenswür-

digkeiten totzuschlagen, sondern in beschaulicher Ruhe und in ruhigem Geniessen die Reize der süditalienischen Vegetation, die Wohltat des gesunden und milden Klimas und die Erinnerungen an die Poesie und Schönheit der antiken römischen Welt auf sich einwirken zu lassen. Und wer sich auf gut Glück entschliesst, Görz zum Mittelpunkt seiner küstenländischen Reisen oder etwa gar zum Winteraufenthalte zu wählen, der hat sicherlich wohl daran getan.

Görz, die Hauptstadt des zum Verwaltungsgebiete „Küstenland“ gehörenden Kronlandes „gefürstete Grafschaft Görz und Gradisca“, vereinigt alle Bedingungen für einen klimatischen Kurort in sich: eine milde und gesunde Luft, eine üppige Vegetation und reiche Gelegenheit zu herrlichen Spaziergängen und Ausflügen. Das Klima, das mit jenem zu vergleichen sein dürfte, welches die südlicheren Teile des Gardasees begünstigt, ist milder als das des angrenzenden italienischen Flachlandes. Die warmen Seelüfte finden freien Eintritt in das Görzer Becken und werden über demselben durch die nördliche Gebirgsmauer festgehalten. Die Einwirkung dieses Klimas auf die Gesundheit sowie auf die Entwicklung der Vegetation wird noch dadurch begünstigt, dass die meteorologischen Beobachtungen eine grössere Gleichmässigkeit zeigen und schroffe Uebergänge selten, sowie stärkere Winde nicht enthaltend sind. Die Bora, die das herrliche Klima in den Winter- und Frühjahrsmonaten allerdings gelinde beeinträchtigt, bringt dafür regelmässig Aufheiterung nach vorangegangenen Regen. Zur kältesten Zeit des Winters sinkt die Temperatur vor Sonnenaufgang zuweilen auf 3° C. bis 5° C.; grössere Kältegrade gehören zu den seltesten Ausnahmen. Des Mittags aber sinkt die Temperatur niemals unter 0° C. Die Einwirkung des Görzer Klimas auf die Vegetation äussert sich in dem Gedeihen

Dve hiši na prodaj Anton Potatzky v Gorici.

na Solkanski cesti (od mitnice do Solkana) blizu bodoče železnične postaje in arsenala. Hiši ste dve- in trinadstropne s kletjo in obsežnim dvoriščem, vrtom in hlevi. — Ponudbe na naše upravništvo.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nürnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svotinjice. — Rožni vencl. — Mašne knjžice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce pajmih s in trgih ter na dežell. 2 35-8

Veliki požar!

zamore se lahko in naglo pogasiti samo s

Smekalovini

brizgalnicami

nove sestave, koje od desne in leve strani vodo vlečejo in mečejo. V vsakem položaju delujoče kretanje brizgalnice nepotrebno!

R. A. Smekal
Zagreb,

skladišče vseh gasilnih predmetov, brizgalnic, cevi, pasov, sekiric, sekalk in gospodarskih strojev.

!!! 129 odlikovanj !!!

Novost!

Fotografije,

zdelane navadno in v najmodernejšem stilu, akovzване „Imperial“ platino bromil, priporoča

A. Jerkič,

odlikovan fotograf v Gorici,

Gosposka ulica 7.

Vsako naj si ogleda izložbo, naj primerja izdelke z izložbami konkurenčnih tvrdk in naj sodi.

Naznanilo preselitve.

Podpisani naznanjam svojim conjenim odjemelcem iz mesta in z dežele, da sem preložil svojo krojaško delavnico, zalogo sukna in gotovih oblek iz dosedanjih prostorov v ulici Josipa Verdija št. 26. v ravno isto ulico in sicer nasproti stavbišču »Trgovskega Doma« v hišo št. 33.

Anton Krušič,
krojaški mojster v Gorici
ulica Josipa Verdija št. 33.

und dem Charakter der ganzen Pflanzenwelt. Selbst die Pflanzen einer südlicheren Abstammung gedeihen hier besonders kräftig und schnell und jene der mitteleuropäischen Flora gelangen in einer weit früheren Periode zur Blüte als jenseits der Alpen.

Ausser den günstigen klimatischen Verhältnissen tragen noch andere Umstände dazu bei, Görz zu einem klimatischen Kurort hervorragender Art zu gestalten. Die Hauptstadt des kleinen Kronlandes bietet nämlich den Kurgästen auch einen behaglichen Komfort. Erst kürzlich hat ein Konsortium von zehn namhaften hiesigen Kaufleuten und Industriellen das „Hotel Südbahn“ von der „Handels- und Gewerbevereinschaft“ zur Führung übernommen und dasselbe mit grossen Kosten auf das Prachtigste eingerichtet. Im Hotel samt Dependance sind über 70 Zimmer von 3 Kronen aufwärts zur Verfügung der Passagiere. Auf der Piazza della Ginnastica, dicht am Stadtpark gelegen, der den Fremden durch seine schönen Anlagen und den reichen üppigen Pflanzenwuchs überrascht, ist das Südbahnhotel, das mit sämtlichem Komfort der Neuzeit ausgestattet ist und ein eigenes Elektrizitätswerk und als besondere Rarität einen elektrischen Automobilomnibus besitzt, ein Meisterwerk der Wiener Automobil-Fabrikation. Bei dieser Gelegenheit soll die ganz sonderbare Art von „Tramway“ nicht unerwähnt bleiben, über welcher die guten Görzler in den vom Cornoplatz bis zum Theater und vom Theater bis zum Bahnhofe verkehrenden Vehikeln verfügen. Es sind ganz gewöhnliche Omnibusse, deren einzige Aehnlichkeit mit den Tramways in der niedrigen langgestreckten Gestalt besteht, während die — Schienen fehlen. Was tut aber schliesslich der Streit ums Wort, die Hauptsache bleibt, dass man auch mit den Tramway-Omnibussen ans Ziel gelangt. Binnen kurzem wird übrigens ausser

dem »Südbahnhotel«, welches auch den exquisitesten Ansprüchen gerecht zu werden vermag, auch noch ein zweiter prächtiger Unterkunftsart geschaffen werden. Das bereits erwähnte Konsortium hat auch das im Handelszentrum der Stadt gelegene Hotel „Zum goldenen Hirschen“ samt Bierhalle „Zum Eiskeller“ angekauft. Alle drei dazugehörigen Häuser werden zu einem einzigen, drei Stockwerke hohen Gebäude rekonstruiert, welches dem Publikum über fünfzig Fremdenzimmer zur Verfügung stellen wird. Der Salon des neuen Hotels, bis jetzt der schönste in Görz, ist nach den modernsten Ansprüchen der Zeit erweitert und auf das eleganteste eingerichtet worden. Er ist mit einem Glassalon, der als Wintergarten dienen soll, verbunden, aus welchem man in den prächtigsten Restaurationsgarten von Görz gelangt.

Das Konsortium hat der Stadt und dem Publikum durch seine beider Unternehmungen einen grossen Dienst erwiesen. Görz fehlt es ja nicht an empfehlenswerten Hotels und guten und dequemen Wohnungen für die Fremden; durch die beiden neu ausgestatteten Etablissements verfügt es aber über den Komfort einer modernen Stadt. Wenn in dieser Stadt aber unter dem wohlthätigen Einflusse der lauen Südwinde die meisten südlichen Kulturpflanzen, welche den Küstenstrichen des Adriatischen Meeres eigen sind, unter freiem Himmel gedeihen, wenn ihre Salubrität, die in den zahlreichen, in ihrem Weichbilde gelegenen grossen Privatgärten eine Erklärung findet, auch von den ersten medizinischen Kapazitäten bestätigt wird, dann wird es wohl nicht ungerechtfertigt erscheinen, wenn wir Görz mit dem stolzen Titel: „Oesterreichisches Nizza“ bedenken und es allen jenen empfehlen, bei welchen ein geschwächter oder in Rekonvaleszenz begriffener Organismus der Nachhilfe bedarf.

Prosiva zahtevati listke!!

Največja zaloga vseh stavbnih potrebščin, kakor: cement, stavbne nosilce, vsakovrstne okove, železje, strešna okna, cevi za stranišča itd. Ima v zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih tovarn. Opozarja na svojo bogato izber

kuhinskega in hišnega orodja, pečij, štedilnikov po brezprimerno niskih cenah

Največja trgovina z železjem
Konjedic & Zajec v Gorici
pred nadškojfo št. 11.

Edina zaloga stavbnih nositeljev v Gorici.

Pocinkana žica

za vinograde po znižanih cenah!

Pozor!

Eno krono nagrade

izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najnove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za 100 K blaga.

Prosiva zahtevati listke!!

J. Zornik Gorica, Gosposka ulica šte. 7.

Priporoča toplo sorojakom svojo zalogo modnega blaga:

Za dame:

Krasne okraske za obleke, trakove, svilne zadnje novosti za bluze, pajčolane, pasove, predpasnike, rokavice, nogavice, dežnike, solnčnike, bluze, čevlje, vse potrebščine za obleke, kakor: podloge, sukanec, svilo, gumbje, vezenja, zaponke itd.

Za gospode:

Raznovrstno belo in barvano perilo najboljše vrste, jopice za hribolazce, kolesarje, veslarje; zadnje novosti ovratnic, ovratnikov, zapestnic, nogavic, rokavic, hlačnikov, čepic, čevljev, dežnikov itd.

Opozarja

prečastite dame, na svojo veliko zalogo obče priznane najboljših modercev vsake cene.

Za birmance

in otroke: rokavice, nogavice, pajčolane vsake vrste, obleke, čepice, razno perilo.

Za slavnosti

in druge veselice; vsakovrstne narodne trakove, kojim preskrbi na zahtevo vsakovrstne napise.

Cene brez vsake konkurence.

Ivan Schindler Dunaj III./I.

pošilja že veliko let dobro znane stroje

vsake vrste za poljedelske in obrtne potrebe:

mline za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje, skropilnice, poljska orodja, stiskalnice za seno, mlatilnice, vilje, trijerje, čistilnice za žito, lusičnice za koruzo, slamoreznice, stroje za rezanje repe, mline za golanje, kotle za kuhanje klaje, sesalke za vodnjake in gnojnice, železne cevi, vodovode itd.

od sedaj vsakomur po zopet zdatne znižanih cenah;

ravno tako vse priprave za kletarstvo, medene pipe, sesalke za vino, gumijevе ploče, konopljene in gumijevе cevi, stroj za točenje piva, skrinje za led, stroje za sladoleđ, priprave za izdelovanje sodavode in penetih se vin, mline za dišavo, kavo itd., strje za delanje klobas, tehtnice za živino, tehtnice na drog, steberske tehtnice, namizne tehtnice, decimalne tehtnice, železno pohištvo, železne blagajne, sivalne stroje vseh sestavov, orodja in stroje vsake vrste za ključavničarje, kovače, kleparje, sedlarje, pleskarje, itd. itd.

Vse pod dolgoletnim jamstvom po najugodnijh plačilnih pogojih!

Tudi na obroke.

Cenki z več kot 400 slikami brezplačno in franko.

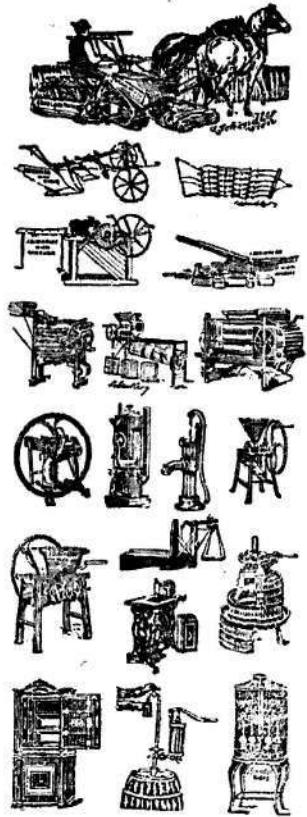
Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku.

Prekupcem in agentom posebne prednosti!

Piše se naj naravnost:

Ivan Schindler, Dunaj III./I.

Erdbergstrasse 12.

Zahtevajte

moj ilustrirani cenik z voč kakor 500 podobami od ur, zlatih, srebrnih in muzikalčnih predmetov, katerega pošilja zastoj in poštalno proste

Hanns Konrad,

tvornica ur in eksportna hiša
Most št. 249. — (Češko).

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giur.
priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vseh vrst,
furlanskih,

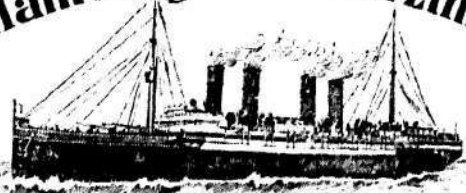
brskl.,
matice,
iste.
vinog.

Dostavlja na dom in razpošilja po žeb vsa kraje avstro-ogorske monarhije v sodih litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorec.

Cene zmerno. Postrežba poštoma.

Hamburg-Amerika Linie

Največje najstareje parobrodno društvo na svetu.

Njega parobrodje obsega 280 velikanskih parnikov.

Ameriko zanesljivo v 6 dnevih

direktna, najhitrejša prekomorska vožnja z brzoparniki iz **Hamburga v Novi York** ali pa v **Halifax**.

Brezplačna vsakovrstna pojasnila daje od visoke vlade potrjeni zastopnik:

Hamburg-Amerika Linie

Fr. Seunig v Ljubljani

Dunajska-cesta št. 31 poleg velike mitnice ali šrange.

Prva kranjska z vodno silo na turbino delujoča

tovarna stolov
Fran Švigelj

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko

priporoča sl. občinstvu, prečast. duhovščini, imeteljem in predstojnikom zavodov in sol, krčmarjem in kavarnarjem, ravnateljstvom uradov, gg. brivcem itd.

natančno in trpežno izdelane

stole, fotelja, vrtno stole, gugalnike, naslonjače itd. itd.

Blago je izdelano iz trdega, izbranega lesa, poljubno likano ali v naravni barvi imitirano.

Največja izbira stolov, naslonjačev in gugalnikov iz trstovine.

Na željo pošlje tvrdka najnovejše obširne cenike z nad 80 slikami, iz katerih je razvidna oblika blaga in cene, zastoj in franko.

Naročevalcem na debelo se dovoli znaten popust.

Christofle & Co.

c. in kr. dvorni založniki

Heinrichhof Dunaj I. Opern Ring 5.

Težko posrebrnjeno

namizno orodje in posodje vseh vrst
(žlice, vilice, noži itd.)

Pripoznani najboljši izdelki izredne trpežnosti.

Največja izbira najlepših modelov.

Ilustrovan cenik na zahtevanje.

Vsi Christoflovi izdelki imajo v jamstvo svoje izvirnosti vtisneno gornjo varnostno znamko in ime Christofle.

Schichtovo hranilno jedernato milo

z varstveno znamko

garantirano in prosto vseh škodljivih primes, izdatno in izvanredno milo za pranje.

Pri nakupu naj se pazi na ime „Schicht“ in na gornjo varstveno znamko.

Zastop na debelo: **Humbert Bozzini -- Gorica.**

Dobi se povsod!